

**Заклад вищої освіти «Український католицький університет»
Факультет суспільних наук
Кафедра управління та організаційного розвитку**

Пояснювальна записка

до дипломного проекту (магістерської роботи)

Магістр

(освітній ступінь)

на тему: Стратегія розвитку учнівського самоврядування (на прикладі діяльності Львівського обласного учнівського парламенту)

Виконала: студентка II курсу, групи СУН20/М
спеціальності 073 'Менеджмент'

Шевчук К-А. А

Керівник: Щурко У. В., д.е.н., доцент

Рецензент: Матійчук О., к.е.н., старша викладачка

Львів - 2022

Шевчук К.-А.А. Стратегія розвитку учнівського самоврядування (на прикладі діяльності Львівського Обласного Учнівського Парламенту): Магістерська робота: (073 «Менеджмент») / К.-А. А. Шевчук / Український католицький університет. Кафедра управління та організаційного розвитку; Наук. кер: д.е.н., доцентка Щурко У. В. – Львів: УКУ, 2022. – 112 с.

Анотація. У роботі проведений аналіз стану учнівських самоврядувань та розкриті теоретичні засади розвитку учнівських самоврядувань. Проведено аналіз роботи Львівського обласного учнівського парламенту. Розроблено стратегію розвитку для учнівських самоврядувань на прикладі Львівського обласного учнівського парламенту, розроблена комунікаційна стратегія.

Ключові слова: учнівське самоврядування, молодь, участь молоді, педагоги, стратегія, стратегічне планування, проєкт, громадянське суспільство, комунікація.

Abstract. The work analyzes the state of the student government and reveals theoretical foundations for the development of the student government. An analysis of the work of the Lviv Regional School Parliament was carried out. Developed a development strategy for student governments on the basis of the Lviv regional student parliament, and developed a communication strategy.

Key words: student government, youth, youth participation, teachers, strategy, strategic planning, project, citizen society, communication

ЗМІСТ

ВСТУП	5
Розділ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ХАРАКТЕРИСТИКИ ПОНЯТТЯ ‘УЧНІВСЬКЕ САМОВРЯДУВАННЯ’	7
1.1 Поняття учнівське самоврядування.....	7
1.2 Історія та розвиток учнівського самоврядування.....	13
1.3 Учнівське самоврядування: польський досвід.....	20
1.4 Стратегія, як поняття в освітньому управлінні, інструменти та етапи.....	25
Розділ 2. АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ НА ПРИКЛАДІ ЛОУП	36
2.1 Розвиток учнівського самоврядування в Україні та у Львові.....	36
2.1 Аналіз діяльності Львівського обласного учнівського уряду.....	52
Розділ 3. РОЗРОБКА СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ДЛЯ УЧНІВСЬКИХ САМОВРЯДУВАНЬ	58
3.1 Стратегічні цілі та плану розвитку Львівського обласного учнівського парламенту.....	58
3.2 Комунікаційна стратегія Львівський обласний учнівський парламент.....	75
ВИСНОВКИ	83
СПИСКИ ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	86
ДОДАТКИ	93

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ ТА СКОРОЧЕНЬ

НУШ – Нова Українська школа

МОН – Міністерство освіти і науки

УС – учнівське самоврядування

ЛОУП – Львівський обласний учнівський парламент

ВРС – Всеукраїнська рада старшокласників

НДР – Національна дитяча рада

УПЛ – учнівський парламент Львові

Рада – Дитяча дорадча рада при Львівській міській раді

ЛМР – Львівська міська рада

ШЛ – Школа Лідерства

ОТГ – об'єднана територіальна громада

ВСТУП

Після Революції Гідності в Україні почався етап розквіту громадських організацій та як наслідок, розвиток громадянського суспільства. Українці включаються у прийняття рішень, будують демократичне суспільство, створюють нові організації, ініціативи та проєкти. Особливого значення набула і молодіжна політика та молодіжні ініціативи та громадські організації. Проте, учнівське самоврядування позитивних змін не отримало. Ініціативні учні досі мають проблему з тим, що не мають як проявляти себе у школі, програма нової Української школи, стратегія розвитку молоді 2030 – усі ці документи передбачають розвиток участі молоді та учнівського самоврядування (УС), але змін досі немає. Ключовою проблемою стає некомплексний підхід та відсутність єдиного бачення розвитку для УС. Відсутність комунікації із бенефіціарами, стратегії розвитку, нормативних документів стають на заваді розвитку учнівського самоврядування.

Розуміння процесів створення стратегії, менеджменту організацій та комунікаційної стратегії, можуть забезпечити сталий та успішний розвиток учнівського самоврядування. У цій роботі висвітлено створення стратегії розвитку та комунікаційної стратегії на прикладі Львівського Обласного Учнівського Парламенту (ЛОУП).

Метою дослідження є розробка стратегії та її подальшого втілення для розвитку учнівського самоврядування (практичні та теоретичні рекомендації щодо стратегічного розвитку) учнівських самоврядувань на прикладі Львівського Обласного Учнівського Парламенту.

Завдання досліджень:

1. Дослідити розвиток учнівського самоврядування в Україні та у світі
2. Проаналізувати досвід дитячих організацій
3. Проаналізувати нормативно-правове забезпечення УС
4. Описати досвід конкретної організації
5. Сформувати документ стратегії
6. Сформувати комунікаційну стратегію

7. Зробити висновки на основі проаналізованого матеріалу та розроблених стратегії

Об'єкт досліджень є учнівське самоврядування на прикладі Львівського Обласного Учнівського Парламенту, а **предметом дослідження** є стратегічний розвиток (та нормативно правова база) учнівського самоврядування

Практичне значення цієї роботи відобразиться у розробці та формуванні документу стратегії розвитку та у розробці комунікаційної стратегії для ЛОУП. Напрацювання цієї роботи, можуть допомогти створенню та розбудові учнівських самоврядувань України.

Розділ 1. ХАРАКТЕРИСТИКА ПОНЯТТЯ УЧНІВСЬКЕ САМОВРЯДУВАННЯ

1.1 Поняття учнівське самоврядування

Генеральною Асамблеєю Організація Об'єднаних Націй (ООН) у 1959 році була прийнята Декларація прав дитини, у цьому документі було сформовано десять принципів, які визначають дії тих, хто відповідальний за здійснення прав дітей. Декларація має на меті забезпечити щасливе та гідне дитинство, проголошено, що людство зобов'язане надавати дітям найкраще, що у нього є, це має гарантувати дітям можливість користуватися усіма свободами і правами на дитяче та суспільне благо. Спеціальною Сесією ООН було прийнято, що діти мають мати можливість на право вільно висловлювати свої думки, набувати навички та знання, які стосуються спілкування, прийняття рішень, для того, щоб мати змогу розв'язувати завдання, що ставить перед ними життя. Дітей та молодь необхідно заохочувати до активної участі у громадянському житті [1].

Створення та участь дітей в учнівському самоврядуванні – це можливість забезпечити права дитини, а саме можливість на право висловлювати свою думку та впливати на рішення, які стосуються дітей, адже 'жодного рішення для дітей, без дітей'. Які можливості надає здобувачам освіти участь у самоврядуванні і яка нормативно правова база? В Законі України 'Про Освіту' дано визначення та прописані можливості створення громадських самоврядувань у закладах освіти.

Громадське самоврядування в закладі освіти – це право учасників освітнього процесу як безпосередньо, так і через органи громадського самоврядування колективно вирішувати питання організації та забезпечення освітнього процесу в закладі освіти, захисту їхніх прав та інтересів, організації дозвілля та оздоровлення, брати участь у громадському нагляді (контролі) та в управлінні закладом освіти у межах повноважень, визначених законом та установчими документами закладу освіти [2].

Учнівське самоврядування (парламент, учнівська колегія) – спосіб залучити учнів до постійної участі у навчально-виховному процесі. Це самостійна діяльність учнів, яка відбувається за допомогою відповідального педагога [2]. Зазвичай, відповідальними педагогами стають педагог-організатори, або завучі із виховної роботи у шкільних закладах освіти, також, функцію координуючих педагогів у позашкільних закладах освіти, на базі яких створюються районні, міські чи обласні учнівські ради, виконують керівники відповідних гуртків (гурток ‘Лідер’, гурток ‘Лідерство-запорука успіху’, ‘Джура’ та інші).

Учнівський парламент/самоврядування – є важливою частиною громадського суспільства та громадського самоврядування, адже воно забезпечує захист інтересів та прав учнів, їхню участь в управлінні закладом освіти, або ради при якій сформований відповідний орган [8]. Назву та устрій самоврядування учнівський колектив обирає сам і відповідно до цього формує положення, часто зустрічаються такі назви, як: ‘учнівське самоврядування’, ‘учнівська колегія’, ‘учнівський парламент’, ‘рада учнів’, ‘рада старшокласників’[8]. Також учні діляться за різними структурами, так існують – комітети, ради, сенати, міністерства.

Основним посилом і метою самоврядування є не назва чи устрій, а те, що учні можуть забезпечити виконання своїх обов’язків та прав, розвиватися особисто та сформувати навички організатора, керівника. У самоврядуванні беруть участь особи, які навчаються у позашкільних, загальноосвітніх навчальних закладах. Особи мають рівні права на участь у таких ініціативах. Зазвичай, найвищим органом самоврядування є конференція або загальні учнівські збори, виконавчі органи є підзвітними [Рис.1.1], до виконавчих органів учнівського самоврядування відносяться президент, який обирається голосуванням, депутати чи відділи, які можуть мати різноманітну назву (комітети, міністерства, тощо).

Рис. 1.1 Приклад організації учнівського самоврядування школи

Джерело: Положення про учнівське самоврядування Ліцею 'Оріянна'[3]

Учнівське самоврядування – це добровільне заняття для кожного учня. В свою чергу, є різні види того, як школи формують самоврядування, так до самоврядування можуть входити всі старости класів, які під час обрання старости стають делегатами від класу, також делегати можуть обиратися окремо від старост, або ж усі охочі можуть входити до самоврядування. Кількість учасників теж регулюється учнями, часто це залежить від розміру школи, або від кількості комітетів [Рис.1.2].

Згідно із законодавством України [4] органи учнівського самоврядування:

- Можуть проводити культурно-масові, патріотичні, організаційні, спортивні, наукові заходи;
- Виносять рішення щодо освітнього процесу, які мають дорадчий характер;
- Виконують інші функції.

**Структура учнівського самоврядування
в Херсонській загальноосвітній школі I-III ступенів №4**

Рис. 1.2 Приклад устрою учнівського самоврядування школи

Джерело: Херсонська загальноосвітня школа [43]

У своїй діяльності учнівські парламенти можуть керуватися шкільним, позашкільним статутом та законодавством України. Структури обласних учнівських самоврядувань мають такі ж права, як і шкільні самоврядування.

Самоврядування загальноосвітніх закладів має право користуватися допомогою та підтримкою заступника директора з виховної роботи та педагог-організатора, директор школи має сприяти роботі самоврядування. Учні можуть звертатися за допомогою у питаннях забезпечення приміщенням, документацією, обладнанням, коштами, які погоджуються із керівником закладу. Забезпечення коштами може виділятися за необхідністю із рішенням директора, в Законі України 'про Освіту' фінансове забезпечення роботи учнівського самоврядування не передбачене [4].

Завдання учнівського самоврядування:

- Залучення дітей та молоді до прийняття рішень.
- Захист прав та інтересів учнів.

- Реалізація інтересів учнів, підтримка їхніх здібностей, прав та свобод.
- Створення умов для самореалізації учнів.
- Налагодження контактів та реалізація спільних проєктів, ініційованих учнями [3].

В Україні існують різні ступені учнівського самоврядування. Існує самоврядування на рівні класу, наступним рівнем є рівень загальноосвітнього закладу. В свою чергу, самоврядування загальноосвітніх закладів освіти об'єднує районне самоврядування. Наступним рівнем є міське самоврядування або самоврядування об'єднаної територіальної громади. Всі ці рівні об'єднує обласне учнівське самоврядування, яке в свою чергу входить у Всеукраїнську Раду Старшокласників [Рис.1.3].

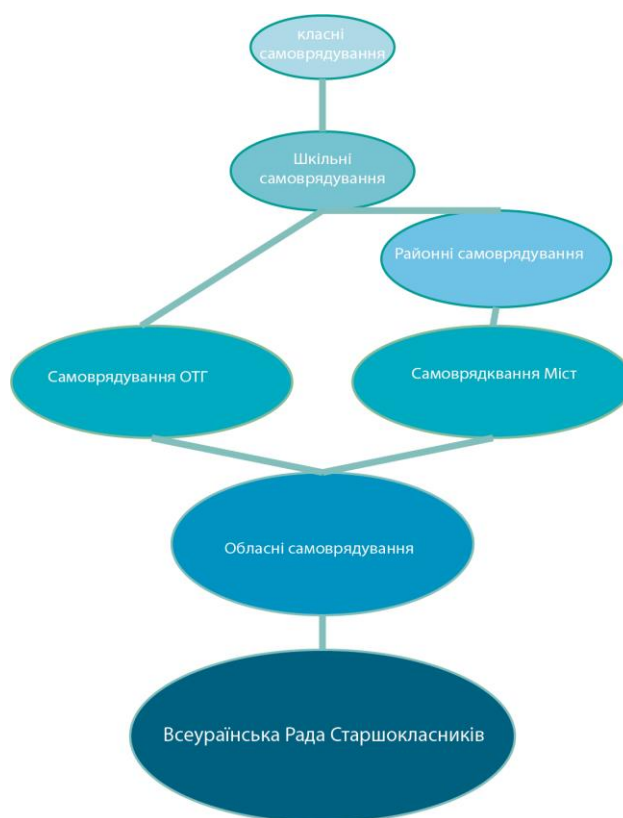

Рис. 1.3 Приклад устрою учнівського самоврядування в Україні

Джерело: власна розробка авторки

Схожі за метою, але інші за структурою є Молодіжні Ради та Дитячі Дорадчі ради. Важливо, що ці органи є консультативно-дорадчими, вони можуть проводити різноманітну проєктну діяльність, проводити різноманітні

дослідження, але спільним для всіх є те, що в першого чергу вони дають репрезентативну думку молоді. Такі структури є успішними, коли знаходяться у взаємодії із дорослими, педагогами чи державними структурами на найвищих сходинках Драмини Учасі Харта [Рис.1.4]. Молодіжний консультативно-дорадчий орган регіонального рівня утворюється, як молодіжна рада при обласній раді, Київській та Севастопольській міських держадміністраціях [6].

Важливо зазначити, що до молодіжних рад та дитячих дорадчих рад входять представники учнівських самоврядувань. Сьогоднішньою тенденцією є створення дитячих громадських організацій, молодіжних громадських організацій на базі загальноосвітніх та позашкільних закладів освіти. Такі структури дають можливість учням та закріпленому педагогу брати участь у різноманітних грантах та конкурсах.

Рис. 1.4 Типологія рівня участі за 'Драбиною Учасі Р. Харта'
Джерело: [5]

1.2 Історія та розвиток учнівського самоврядування

Різні форми організації виховання та навчання дітей, збільшення знань та вивчення самоврядування розпочалася, з часів взаємодії людьми між собою. Ми можемо вивчати діяльність різноманітних педагогів різних часів, так ми можемо звернутися до великих вчителів, чії думки, ідеї, практики та вислови лягали у створення теорії про шкільне самоврядування. Учніське самоврядування базується на принципах великих мислителів та педагогів, праці Аристотеля про зв'язок у вихованні між фізичним, етичним та розумовим, вислови Платона про виховання яке базується на позитивних, добрих прикладах, ідеї гуманною педагогіки Вітторіно де-Фельтре і багатьох інших.

Перші згадки про шкільне самоврядування були знайдені у XVI столітті нашої ери. В містечку Гольдберг (сьогоднішня територія Польщі, місто Золоторія) у 1531-1556 роках працювала латинська школа, директором якої був Валентин Тротцендров [44]. Саме він вважається першим педагогом, який використав у цілях виховного процесу спеціально організоване ним шкільне самоврядування. Це самоврядування діяло за спеціальною виборчою системою, а саме, кожного місяця у школі відбувалися вибори у яких обиралося 15 учнів які формували сенат, в обов'язки учнів входило розглядати і вирішувати різноманітні виникаючі конфлікти.

Важливо звернути увагу на братські школи в Україні. Для прикладу, згідно із статтями які представленні у статуті Львівської братської школи 1586 року, разом із обов'язками та правами вчителя є вимоги до того, що вчителі мають допомагати учням організовуватися.

Також цікавими демократичними ідеями єдиної школи поділився відомий педагог Ян Амос Коменський [45]., саме він у одній із свої праць сформував та поділився короткими правилами того, як правильно організовувати шкільний режим та правила управління школою. Він висловлював ідеї того, що у школі діти повинні не лише навчатися, дітей мають вчити ставати гідними громадянами своєї держави. Коменський згадує, що у школі має бути

сформоване самоуправління, яке і буде в собі мати принципи державності, буде віддзеркалювати суспільство. Педагог прагнув того, щоб школа, кожен її клас був державою, творив суспільство. Коменський пропонує, щоб в кожній школі панував державний лад, був зібраний сенат, який має очільника, а кожен клас має свого представника у сенаті. Педагог вважав, що така система допоможе учням зрозуміти державний лад і підготує їх до майбутнього дорослого життя [7].

Один із тих хто першим звернувся до проблем із учнівським самоврядуванням – Станіслав Теофілович Шацький [46]. Він був одним із тих, хто створив товариство культурних людей ‘СЕТЛЕМЕНТ’ [8]., товариство заснували у 1906 році в Москві. Педагоги цього товариства ставили собі за мету задовільняти культурні і соціальні проблеми, потреби учнів і молоді із біднокультурних та малозабезпечених верст населення. Концепція товариства та позашкільних закладів, які до нього входили відрізнялася незвичайними практиками, відносини між учнями та педагогами будувалися і розумілися, як стосунки між старшими та молодшими друзями. Для дітей та молоді створювалися умови, які розвивали їх та давали змогу жити багатим культурним життям, яке включало в себе багатий розумовий та емоційний розвиток. В учнях виховували та шанували дружність, колективізм та солідарність. Особливе значення надавалося саме організації дитячого самоврядування, що було незвичним та цікавим явищем для педагогічних практик тих часів. Шацький та колеги вважали, що школа має залучати учня до створення культурних досягнень людства. На думку Станіслава Шацького, освіта має формувати людину, яка здатна займатися самоудосконаленням, яка має рости інтелектуально та емоційно, а також рстити своє оточення. Також, цікавою думкою педагога було те, що школа повинна формувати оточення навколо себе, яке приносить учням позитивний вплив та буде боротися із негативним [8].

Важливий внесок у теорію та формування учнівського самоврядування належить Антону Семеновичу Макаренку [47]. Педагог вніс цікаві ідеї та

практики, хоча ідеї Макаренка також критикувалися тогочасною професурою та письменниками. Важливо зазначити, що Макаренко створив два педагогічних заклади у яких діяла система самоврядування, а саме:

- Колонія Горького
- Комуна ім. Дзержинського

Зклади освіти з якими працював Макаренко не є пересічними, адже його робота була пов'язана із роботою у колоніях 'малолітніх злочинців'. Макаренко один з тих, хто позитивно ставився до самоврядування, це на час його педагогічної практики не було чимось новим, бо ще у школах часів феодалізму самоврядування було, але ставлення до нього було більш негативним, адже вважалося, що самоврядування відволікає учнів від прямого обов'язку – навчатися. Цікавим рішенням було те, що педагог заперечував планування діяльності. Самоврядування у його закладах отримало назву 'Рада Командирів', учні не планували діяльність, а мали вирішувати проблеми які виникали щоденно або щотижнево. Рада командирів, за тих умов які створював Макаренко, отримала статус ради вповноважених. Рада командирів була ядром самоврядування, також у цій практиці створювалися тимчасові загони, які вирішували певну локальну проблему. Також, командир загону після завершення завдання чи усунення проблеми переходив у інший загін, де ставав звичайним учасником. У своєму підході Макаренко використовував принцип паралельної дії, що означає, що вихованцям давали завдання через загін самоврядування, відповідальність теж покладалася на увесь загін, а не на конкретну особу, в такий спосіб в учнів мало розвинутися почуття колективної відповідальності та вони мали відчувати себе згуртованіше. 'Більшість колоністів брало участь не лише у робочій функції, а й у функції організаторській. Це було дуже важливо і якраз тим, що треба для виховання' [9].

Макаренко у своїх педагогічних працях виділяє основні принципи, на яких формується колектив:

- Одна спільна мета, праця, організація цієї праці
- Зв'язок із іншими колективами;
- Наявність координуючих і управляючих органів, відносини відповідальної залежності
- Колектив повинен формуватися на принципах та ідеях єдності трудящого людства.

Антон Семенович Макаренко мав ідею, за якою розглядав колектив як об'єднання, яке є динамічним та здатне розвиватися, воно може пройти три стадії, а саме:

- Перша стадія — цю стадію організовує та вимагає педагог, вчитель чи керівник вивчає вихованців та організовує різноманітну групову діяльність
- Друга стадія — вимагає та організовує педагог та актив. Тут уже відбувається робота з активом, де організуються різноманітні форми колективної діяльності, відбувається розвиток активності
- Третя стадія — колектив висуває до окремої особистості [10].

Аналізуючи педагогічні праці Антона Семеновича Макаренка, Л. Гордін визначає, що педагог з великою повагою ставився до рішень зборів і ради командирів, ніколи не використовував адміністративної влади, щоб відмінити те чи інше рішення, і якщо вважав його неправильним, прагнув, щоб колектив сам визнав допущену помилку і виправив її [11]. Педагог заклав цікаві ідеї у самоврядування, його система охоплювала всі сфери життя колективу вихованців: працю, організоване самообслуговування, навчальний процес, дисципліну та проведення різноманітних походів та мандрівок, організацію дозвілля, спортивних заходів та естетичну діяльність. Макаренко надавав органам самоврядування широкі та вагомі повноваження, але в цей же час був переконаним, що біля сильного самоврядування має бути педагогічне керівництво, яке здійснює свою діяльність цілеспрямовано та систематично.

Василь Сухомлинський – український педагог, письменник, публіцист, поет, а також заслужений вчитель УРСР, у своїй праці відзначав важливу роль учнівського самоврядування [48]. Він наголошував на тому, що учнівське самоврядування – це не гра школярів у доросле життя, він вважав, що учнівське самоврядування і є важливою частиною шкільного життя учнів. Сухомлинський зазначає, що окрім уроків, які є часто важкими і довгими, у школі повинно бути те, що викликає інтерес у школярів. У його педагогічних працях можна прочитати слова: ‘Самоврядування учнів – це не гра в демократію. Ґрунтовно організоване учнівське самоврядування може дати дитині виявити свої лідерські якості, виховує в неї відповідальне ставлення до дорученої справи, змогу порівняти свої здібності із можливостями іншої дитини. Якщо куратор учнівського самоврядування може запалити вогник у душі дитини, спонукати її до ініціативності, то він матиме серед лідерів добрих політиків, союзників, і в такому разі легко досягне поставленої мети...’ [12].

Сухомлинський наголошує на тому, що школа має надавати учням не лише знання у певних галузях, але і практичні навички та уміння – це формування активної життєвої позиції, формування демократичності та лідерських якостей у вихованців, школа має забезпечувати школяра умінням співіснувати у соціумі. Педагог також приділяв особливу увагу на взаємодію між педагогами та учнями у процесі формування та діяльності учнівського самоврядування. Зокрема, Василь Сухомлинський говорив, що не потрібно і не можна впливати на підлітків там, де вони можуть владнати справи самі, зазначав, що педагогам та вчителям потрібно мати витримку та терпіння, а основним завданням вчителя є готовність підтримати учнів, де їм це потрібно, тобто у їхніх починаннях, ідеях, ініціативах. Вчителям важливо навчитися довіряти підліткам та спиратися на них, поважати їхню думку. Сухомлинський пояснював, що педагог має бути людиною яка проявляє зацікавленість до думок дітей і не тиснути на них, навіть у моменти, коли вчителеві думка може здаватися помилковою, не сваритися і переконувати, а роз’яснювати. Учнівське

самоврядування – це не лише виховання дітей, але й велика робота вчителів, де учителям потрібно навчитися бачити не лише зовнішню сторону речей, але й внутрішню, допомагати проявлятися всім і кожному, дізнаватися ціннісні, спонукальні мотиви учнів, їхні інтереси та настрої, саме вчитель зобов'язаний створювати умови для самореалізації підлітків [49].

Педагогічний досвід Сухомлинського доводить, що велика виховна сила колективу народжується за певних умов, а саме, коли учень є не пасивним споживачем знань у школі, а стає творцем і долучений до організаційного процесу. В працях педагога зазначається, що одне із вищих призначень людини полягає у тому, що кожна особистість прагне до того, щоб стати творцем. Саме учнівське самоврядування є тим місцем у школі, де діти можуть проявляти свої таланти та здібності, де діти вчаться взаємодіяти в суспільстві та мають змогу проєктувати свої уміння на суспільні завдання та цілі.

Після прийняття положень про учнівські комітети одними із перших з'явилися праці С.Є Хозе [50]. На думку педагога, основною метою учнівського самоврядування є формування та організація згуртованого, діючого та життєздатного колективу в рамках усієї школи, до якого входять учні різної вікової категорії. Хозе виділяв один із основних принципів – принцип організаторського поєднання вчительського керівництва з ініціативою учнів та самоврядуванням учнів. Рисами учнівської самоврядності – є виховання самосвідомості, самодисципліни, самоствердження, прояв лідерських якостей. Педагог розробив детальні тези про вчительське керівництво органами учнівського самоврядування, які ролі директора, адміністрації школи та вчителів, він зазначав, що необхідна обов'язкова методологічна та теоретична підготовка вчительських кадрів з питань шкільного самоврядування самоврядуванням [13].

На думку С.Є. Хозе організація й успішна діяльність учнівського самоврядування пов'язана з вирішенням ряду складних проблем, які актуальні й у наш час, а саме:

Педагог С. Є. Хозе стверджував, що успішна організація та діяльність органів учнівського самоврядування пов'язується із рядом вирішення різних складних проблем, які, до речі, залишаються болючими і актуальними у наш час:

- розширення сфери діяльності учнівського самоврядування і його органів, з пошуками найдоцільнішої структури;
- виховання організаторів, справжніх юнацьких "вожаків", які будуть фактично, а не формально здійснювати шкільне самоврядування;
- підвищення ефективності рівня педагогічного керівництва учнівським самоврядуванням [13].

Ю. Руденко, В. Кузь, З. Сергійчук – автори концепції національного виховання зазначають, що педагогічне керівництво дітьми має здійснюватися демократичним шляхом, а не авторитарним [51]. Учніське врядування має ґрунтуватися на основі народних моральних ідеалів та спрямовуватися на дії, які приносять користь суспільству. Ця концепція визначає, що вчитель-педагог має постійно розвивати самоврядування та самодіяльність учнів через залучення їх до різноманітних активностей, до активної участі в учнівському самоврядуванні на гуманних засадах між вчителем та учнем, де учні відчують повагу до особистості. Також, не можна оминати праці і надання важливого значення учнівському самоврядуванню у школах, відомим українським вченим М. Красовицьким, він вивчав американську систему виховання та навчання молоді, саме він порівнює американську та радянську систему. Вчений вважає, що успіху в організації шкільного самоврядування можна досягти враховуючи кращі світові практики та поєднання світового досвіду розв'язання проблем із органами учнівського самоврядування.

Історичний досвід показує як із кожною теоретичною працею та практичним досвідом учнівського самоврядування надається все більше значення та вплив.

1.3 Учнівське самоврядування: польський досвід

Важливо вивчити закордонний досвід учнівського самоврядування, ми будемо розглядати польський та американський досвід створення та дії учнівського самоврядування на рівні шкіл та регіонів.

У Польщі розвитком та адвокацією учнівських самоврядування займається фундація 'Civis Polonus'. Фундація має на меті розвивати громадські відносини, що дозволяють брати активну участь у громадському житті. Фундація дає визначення того, що добра та сильна держава, це та у якої є спільнота відкритих, компетентних і відданих справі громадян.

Організація проводить різноманітні заходи для зміцнення та покращення потенціалу особистості як громадянин. Створюють активні програми громадянської освіти на рівні шкіл та комунальних закладів. Фундація приділяє багато уваги участі молоді у громадських процесах та вводить адвокаційні кампанії для розвитку громадянської освіти у Польщі. Найбільше приділяючи увагу учнівському самоврядуванню, як інструменту який дає учням розуміння, що таке участь молоді. Досягнення організації за роки діяльності наступні:

- 8000 учнів долучилися, стали членами учнівських самоврядувань на місцях та відчували зміни
- Підготовка до роботи 680 молодіжних рад
- 1200 осіб взяли участь у конференціях організації
- 1300 викладачів підвищили свої компетенції під час тренінгів та семінарів

Насамперед організація надавала перевагу в роботі з установами та школами які готові до змін та реформацій на сьогодні це:

- 3000 шкіл
- 78 міських управлінь
- 500 публічних бібліотек
- 320 неурядових організацій.

Особливий вплив та найспішнішу діяльність організація провела у таких містах та громадах Польщі: Варшава, Соколув Підлянський, Леонцин, Баранів, Бихава, Чоснов, Старе Бабіце, Леонцин, Плужниця, Ілава, Ельбонг, Нове-Място Любавське та інші.

Ми особливо пишаємося можливістю системної роботи в місцевих громадах: Варшава, місто, в якому ми живемо, і Соколув Підляський, Баранів, Леонцин, Старе Бабіце, Бихава, Чоснов, Леонцин, Плужниця, Ельблонг, Ілава, Нове-Място Любавське, Дзергонь та багато інших [14].

Школа – це перший заклад з яким стикається людина, це місце яке формує особистість, де учень має мати права та модель, що він впливає на рішення. Фундація просуває думку, що школа, як державна інституція має навчити і показати молоді те, як має прозоро та чесно функціонувати держава, де у громадян є свої права, які поважає влада, де влада несе відповідальність, а у громадян є обов'язки. Відповідна програма роботи із учнями має сприяти тому, що учень отримує досвід функціонування демократичних інститутів та досвід формування громадянського суспільства. Готуючи учнів до ролі громадян, школа повинна дати можливість навчитися впливати на рішення, влада та школа має запровадити механізми, які легітимізують поведінку та рішення учнів, ефективністю дії учнівських парламентів залежить від виявлення потреб та проблем школярів. Це означає, що у школах необхідно запровадити консультаційні процедури та проєкти рішень, які розробляються разом із адміністрацією школи, педагогічним колективом та школярами. ‘Якщо ми хочемо, щоб наші співгромадяни в майбутньому брали справу у свої руки’, діяти на благо своєї місцевої громади, потрібно виховувати молодь виконувати дії знизу вгору. Школа може бути чудовим місцем навчати учнів бути активними, планувати та реалізовувати свої проєкти. Щоб це стало можливим, необхідно навчити співпрацювати, спілкуватися, приймати.’ [14].

Civis Polonus пропонує певну модель діяльності учнівських рад та механізм дій, які потрібно виконувати, щоб учнівське самоврядування було створене у

школі (за умови, що воно відсутнє) або ж стало ефективним. Одним із основних пунктів при якому буде діяти самоврядування, за методикою роботи організації, є те, що учні повинні знати свої права та обов'язки, вони мають розуміти як представленні їхні інтереси, що адміністрація школи консультується з ними перед прийняттям рішень, влада школи проводить діяльність на благо учнів[14]. Підлітки та діти відчують та бачать, коли з ними не відкриті, тому школярі готові працювати у учнівських парламентах тих шкіл, де участь молоді буде вища ніж перші 4 сходи Дабини Харта, де школа підвищує свій рівень прозорості, а це є:

- представлення інтересів учнів;
- повага до прав учня у школі;
- реалізація різноманітних проєктів учнів;
- шкільні диспути (консультаційні ради) [14].

Фундація виділяє з чого потрібно починати роботу, а саме із - статутування та представництво інтересів учнів.

Дуже важливим є представлення інтересів учнів вчителям та дирекції школи. У кожній групі є проблеми, які необхідно вирішувати, ідеї, які варто втілювати для того, щоб зробити життя зручнішим та цікавішим. Тому дуже важливо посилити роль учнів у школі і те, що вони самі можуть виявляти проблеми та їх усувати. Учням варто починати роботу із збору інформації проблем з якими вони стикаються щодня. Для цього організація пропонує використовувати такі механізми:

- скринька довіри;
- аналіз проблем по групах (окремо у класах, ініціативних групах, колективом самоврядування);
- опитувальник;
- інтерв'ю між учнями [15].

Після виявлення проблем потрібно запропонувати рішення їх вирішення. Контрзаходи теж мають висвітлюватися для цього можна зробити дошку

оголошень, медіа ресурси. Рішення мають обговорюватися не лише радою самоврядування, але і з залученням усіх учнів школи, можна знову використовувати скриньку довіри або робити відкриті засідання у школі. Рішення має обговорюватися не лише з учнями, але і з педагогами та дирекцією школи. Окремі проблеми учні можуть не вирішувати у такому разі адміністрація школи та педагогічний колектив формують рішення та консультуються із учнями, які у свою чергу вносять корективи та можуть прийняти рішення або відхилити [15].

Другим важливим пунктом є – циклічні зустрічі представників учнівського самоврядування із дирекцією школи. Це гарна практика, так учні розуміють свою участь, але це корисно і для дирекції, адже так можна знайти нові проблеми у школі та доходити до нових спільних рішень.

Третім пунктом є – дотримання прав учнів. Правова система Польщі детально конкретизує права дитини, та права дитини в освіті. Система повністю відповідає вимогам Ради Європи про викладання та вивчення прав людини у школах. Національна освіта від 15 лютого 1999 року у Польщі за основним навчальним планом[15]:

- освіта для життя в суспільстві вже включає зміст початкової школи, що стосуються цивільних прав та обов'язків
- у молодших класах серед завдань школи згадується допомога в діагностиці, власні права та обов'язки, та демонстрація практичних застосувань, розвиток демократичності у шкільній громаді
- одним із завдань вищої школи є показати учням модель правової держави, діючи на основі демократичних механізмів
- права дитини в школі є правами людини з особливими потребами через його незрілість, а й права людини як особистості[15].

Дитина має ті самі права, що і доросла людина. Отже, дитина, у разі пред'явлення позову про порушення її прав, має бути представлена в особі

законного представника - одного з батьків або опікуна та бути захищеною у суді.

Права учня у школі полягають і тому, що мають захищати гідність дитини її індивідуальність та неповторність. У школах стаються випадки, де учнів можуть бути скривджені самим вчителями, але через страх не мати захисту, вони можуть припинити займатися своєю професією. Таким чином, права дитини захищають людину. Захистити учнів можуть проекти, які поширюють знання учнів про права учня та закликати школярів до виявлення нерівності. Таким чином учні зможуть формувати демократичні процеси у школі, які у свою чергу будуть заохочувати учнів до демократії. Для створення потрібного клімату у школі організація пропонує школі працювати над створення статутів і положень[15]. Варто починати із перевірки статуту школи, які саме права та обов'язки там декларуються і чи вони відповідають нормам закону. Після добре сформульованого статуту школи, де містяться усі права учнів можна складати і положення для учнівського самоврядування. Учні обов'язково мають бути залучені до процесу. Усі документи повинні бути вільному доступі для учнів, вчителів та батьків[15].

Четвертий пункт – вибори до учнівського самоврядування та проєктна діяльність. Тут є важливим те, що вибори мають бути прозорими та зрозумілими, саме учні вибирають учнів. Також дія самоврядування не обмежується будівлею школи та може виходити на межі громади. У статті 55 Закону Польщі про систему освіти, які гарантує учням ‘право на організацію культурно-освітньої діяльності, спорт і розваги відповідно до власних потреб і можливостей організаційно, за погодженням з директором’[15].

П'ятою складовою є - Шкільні диспути. На шкільні обговорення мають бути залучені учні, батьки, педагоги та адміністрація школи. Також до обговорень можуть залучатися активісти громади, бізнеси, місцева влада, журналісти. Для успішного проведення дебатів їх потрібно регулювати та прописувати цілі які мають бути досягнуті на обговоренні. [16].

Фундація ‘Civis Polonus’ приділяє велике значення створення не лише на базі шкіл, але й місцевих та регіональних одиниць, всі вони діють за однаковою методикою та є успішними. Важливим є те, що учні мають правову базу та дорослих, які їх підтримують.

1.4 Стратегія як поняття в освітньому управлінні, інструменти та етапи.

Стратегія – слово давньогрецького походження, що перекладається, як мистецтво полководця – це загальний довготривалий план, який є недеталізованим, який описує спосіб досягнення мети. Завдання стратегії – це досягнути мети за використання наявних ресурсів. Поняття з’явилося від ‘військових стратегій, що у свою чергу є однією із областей військового мистецтва, наука про ведення війн, що досліджує закономірності війни, її планування та ведення [17].

Багато практиків та теоретиків мають різні підходи до визначення, що таке стратегія. У 1962 році вперше починають застосувати термін ‘стратегія’, використання вів його вчений-економіст Альфред Чандлер [52]. Чандлер зазначав, що стратегія – це планування і стимулювання росту підприємств, визначення їхніх основних завдань та цілей для того, щоб у подальшому виробити програму дій та розподілити ресурси, які є необхідними для виконання цілей стратегії [18]. Ще одне визначення терміну ‘стратегія’ дали К. Ендрюс та Р. Крістенсен, засновники наукової ‘школи проектування’, у 1965 році. Вчені погоджувалися із терміном Чандлера, але доповнювали його поняттям ‘відмінні компетенція’ підприємства, також автори ставили акцент на невизначеності зовнішнього середовища та його функціонування. Саме у даній науковій школі був розроблений метод SWOT [19].

В період появи зазначеної вище «школи проектування», одночасно виникла ‘школа планування’. У цей же рік, виникла ‘школа планування’, її засновником був І. Ансофф [53]. У своїй праці ‘Стратегічне управління’, вчений спростовує, на той момент популярний, метод дострокового планування

і планування сприятливих можливостей: він пропонує метод який розробив сам, а саме метод стратегічного планування, який базується на підставі аналізу та оцінки зовнішніх чинників, де він аналізував розвиток від майбутнього до сьогодення. За І Анософфом, стратегія – це набір правил та прийомів, за допомогою яких досягаються основні цілі розвитку певної системи [20].

У книзі ‘Школа стратегії’ авторами якої є Г Мінцберг, Б. Альстренд, Д. Лемпела, викладено найбільш послідовне поняття стратегії. Трактують стратегії запропоноване авторами визначається сукупністю кількох категорій, що надає механізму змогу управляти та розглянути макро, мезо, мікро – рівень. Вони представляють стратегію у вигляді ‘5P’, яка забезпечує сталий розвиток в конкурентному середовищі :

- Plan (план) - набір різних дій, проговорена реалізація намірів
- Pattern (шаблон) - певні стереотипи поведінки;
- Position (позиціонування) – досягнення, пошук місця, переваги над конкурентами, компромісні рішення.
- Perspective (перспектива) – ідеї розвитку, концепція концепція
- Ploy відволікаючий маневр – стратегія має обійти, перехитрити конкурента [21].

Сьогодні у менеджменті ‘стратегія’ може визначатися як програма дії, яка визначає напрям розвитку, її управління у довгостроковому часі, сукупність дій, процедур, які наближають організацію до виконання мети. Для управління зараз часто застосовують 4 рівня стратегії:

- Корпоративна стратегія – найвищий рівень
- Бізнес (ділова) стратегія – другий рівень
- Функціональна стратегія – третій рівень
- Операційні стратегії – четвертий рівень

Доволі просту та цікаву модель стратегії пропонує С.А Попов [Рис.1.5]. Його модель синтезує різні підходи та рішення до стратегічного планування та управління. Його модель базується на аналізі зовнішнього середовища, аналіз

внутрішнього середовища, визначення візії та цілей організації, постановка завдань, розробка стратегії і постановка конкретних завдань, реалізація, зворотній зв'язок [22].

Рис. 1.5 Модель стратегічного управління за С.А. Поповим

Джерело:[23]

Стратегічне планування в освіті має свою особливу специфіку, так стратегічне управління в освіті – є сукупністю певних рішень та дій, які визначають та реалізують пріоритетні напрями розвитку закладу освіти. Стратегія реалізується через програми розвитку конкретного навчального закладу, яка забезпечує досягнення візії та цілей[24].

Сьогодні в Україні запроваджена нова ключова реформа Міністерства освіти і науки – нова українська школа (НУШ). Мета цієї реформи – це створити школу, в якій буде комфортно навчатися учням, яка буде давати їм не лише знання, як це є станом на сьогодні, але й навички та компетенції, які школярі зможуть використовувати у звичайному, буденному житті.

НУШ – це місце, куди учням хочеться ходити, тут прислухаються до думки учня, вчать мислити критично, школярів вчать вільно висловлювати свою думку та бути відповідальними громадянами. У такій школі приємно перебувати не лише учням, але й їхнім батькам, бо у такій школі панує співпраця та розуміння. Треба розуміти, що така реформа планується на роки і одразу все не зміниться. НУШ – це велика та клопітка робота для дирекції шкіл і вчителів, адже тепер вчителі мають відповідати новим стандартам, а дирекції шкіл мають навчитися бути гнучкими [25]. В умовах реформи треба розуміти, що на школу лягає більша відповідальність у плані автономії, тому адміністраціям навчальних закладів потрібно переходити на інструменти стратегічного управління, зараз ми можемо спостерігати за тим, що певна частина шкіл уміло використовує реформу та покращує свій заклад, а інша частина – ні. Успішна стратегія в освітньому просторі зараз відповідає таким питанням:

- До чого ми ідемо? (Візія, моделі, цілі, результати)
- Якою зараз є наша відправна точка? (аналіз сьогоденного стану, переваги та недоліки, тенденції розвитку, доступні ресурси)
- Що треба зробити, як перейти від реального стану до бажаного майбутнього? (Рішення, плани, методики і концепції)

Даний підхід забезпечує логічність та послідовність дій навчального закладу. Зараз стратегічні сесії є модною тенденцією, навіть у освіті, але часто такі заходи стають одноразовими, часто через неправильний підхід. Є ряд освітніх закладів, які вже навчилися стратегувати та використовувати дану модель не як одноразовий захід, а як план дій. Це дає можливість керівникам вкладати ресурси куди потрібно, усувати проблеми комплексно, а не точково і тим самим доходити до успішного результату. Такі заклади стають успішними прикладами для інших. Станом на зараз із зміною керівника у школі міняється і розвиток школи, не завжди у кращу сторону, стратегічне планування дає змогу бути гнучкими та одночасно стійкими до таких важких змін, як зміна директора чи

запровадження нових освітніх методик, реформ. Стратегічне управління – це сукупність методик, концепцій, засобів, які допомагають керівнику бути ефективним, адже робота із стратегією фокусується на ідеях, цінностях, планах.

Дослідник та науковець К. М. Ушаков розробив певну класифікацію змін для освітніх закладів. Через велику кількість різних нововведень є можливість того, що заклад обере та зосередиться не на тому, що йому насправді потрібно і вирішить його проблеми. Класифікація змін К. М. Ушакова:

- Перший рівень – зміна діяльності окремого педагога. Це є найпростішою зміною, адже до неї залучається мінімальна кількість людей та ресурсів. Але кожен змін, навіть на найпростішу може очікувати опір. Це відбувається через те, що в колективі вже є певні навички та стилі роботи, але цей опір можна подолати достатньо просто, потрібно колективу пояснити чому і для чого це запроваджується, що очікується в кінці.
- Другий рівень – зміна вже установлених процедур. Тут колектив може давати опір, керівнику потрібно бути уважним та слідкувати, щоб нові правила увійшли в звичку. З новими процедурами з'являються нові, можливо, нетипові ситуації, які має вирішити колектив разом із керівником. Такі нововведення вимагають вже зміну поведінки не лише від конкретного педагога, а у всього колективу.
- Третій рівень – це зміна структури організації. У такій зміні часто впроваджуються нові або додаткові ролі, обов'язки, розподіл влади та повноважень. Тут відбувається опір від тих, кого стосуватимуться ці зміни і викликатимуть дискомфорт, але для успішної зміни, певні співробітники або певні групи мають змінювати свою поведінку, звички і погляди.
- Четвертий рівень – запровадження або зміна нової стратегії. Це важка зміна для всієї організації.

- П'ятий рівень – нова організаційна культура. Така зміна часто є дуже болючою, не всі співробітники можуть її пережити тому тут потрібно бути готовим до зміни кадрів або до їхньої ротації[26].

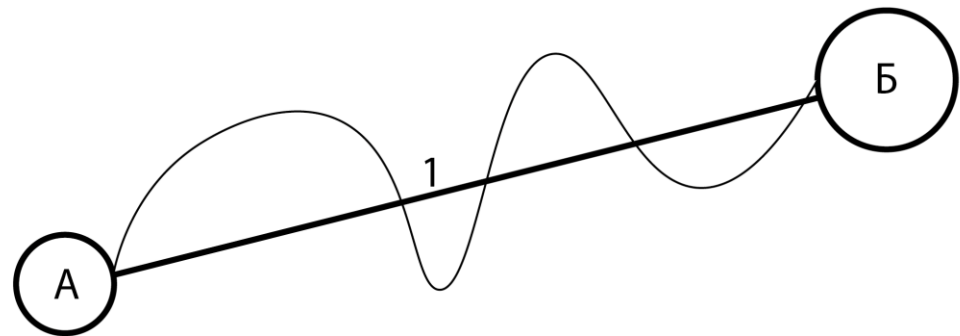
Сьогодні МОН рекомендує директорам розробляти стратегію розвитку. Та дає певні рекомендації щодо складання стратегії, зазначається, що станом на сьогодні це важливий концептуальний документ. Наводиться наступна структура стратегії розвитку:

- Цінності закладу – визначають важливі для закладу якості учасників освітнього процесу
- Місія закладу – дає відповідь на запитання чому школа існує, яка мета діяльності і для кого вона існує.
- Візія закладу – визначає куди рухається заклад.
- Стратегічні цілі діяльності закладу – визначають яким має стати заклад за певний проміжок часу.
- Операційні цілі – яким чином будуть досягатися цілі[26].

Стратегія розвитку розпочинається з того, що потрібно скласти стратегічний план. Стратегічне планування зосереджується на майбутньому, та враховує те, де ми є зараз, куди хочемо дістатися, як нам це зробити, та як забезпечити виживання організації. Можна виділити 3 основні питання стратегічного планування:

- Хто і де ми є зараз ? Що ми робимо сьогодні і чому?
- Ким ми хочемо стати у майбутньому, що і чому ми бажаємо робити ?

- Як ми туди дістанемося ? [Рис. 1.6] [27].

А - Де ми є ?

Б - Куди ми ?

1 - Як ми тобі дістанемося?

Рис. 1.6 Візуалізація стратегічного планування за О. Бакланова

Джерело: Власна розробка автора

Для стратегії розвитку нам потрібно почати із точки А, тобто із питання ‘де ми є зараз?’. Для цього існують різноманітні інструменти, ми зосередимося на кількох із них.

Вже близько 50 років SWOT-аналіз залишається одним із найефективніших інструментів стратегічного планування. Аналіз є доступним та зрозумілим і може добре допомогти проаналізувати, що зараз навколо нас. Аббревіатура цього терміну це перші букви елементів аналізу, ті запитання на які ми відповідаємо виконуючи аналіз, розшифровується як:

- Strengths – сильні сторони
- Weaknesses – слабкі сторони
- Opportunities – можливості
- Threats – загрози [Рис. 1.7]

Цей аналіз має допомогти побачити організації та допомогти їй оцінити все, що може впливати на її рішення та можливості розвитку [28]

smrnk

Рис. 1.7 Матриця аналізу сильних та слабких сторін організації та зовнішнього середовища 'SWOT-аналіз'

Джерело: [29]

PEST-аналіз – схожий до попереднього аналізу: фактори які впливають на ринок теж потрібно розташувати у 4 квадратах, але ту враховують саме зовнішні чинник. Спосіб був створений Френсісом Агіларом 197 року, професором Гарварду. Цей спосіб є наглядним показником ризиків та можливостями їхнього управління. [28] Аббревіатура розшифровується як:

- Р – політичні фактори
- Е – економічні фактори
- S – соціально-культурні фактори
- Т – технологічні фактори [Рис. 1.8]

Рис. 1.8 Приклад матриці, яка аналізує політичні, економічні, соціально-культурні, технологічні фактори 'PEST-аналіз'

Джерело: [29]

Також для якісного та повного аналізу варто використовувати діамант Портера, для аналізу продуктів та компетенції варто використовувати Портфель продуктів та Портфель компетенцій. Цей метод аналізу дозволяє проаналізувати усіх хто є на ринку разом із вами тим самим дає змогу зрозуміти хто може в подальшому стати потенційним партнером, хто конкурентом, з ким можна кооперуватися, а можливо варто взагалі не лізти в певний сектор, бо там є достатньо сильних гравців [Рис. 1.9].

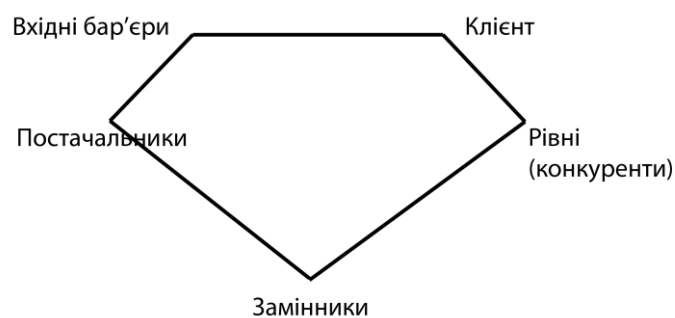

Рис. 1.9 Схема аналізу клієнтів, конкурентів, замінників, постачальників та вхідних бар'єрів організації 'Діамант Портера'

Джерело: Власна розробка автора

Для розробки стратегії нам потрібно визначити точку 'Б' або відповіді на запитання 'Куди ми ідемо та хочемо прийти?'. Для цього нам потрібно визначити нашу – візію, цілі і завдання.

Візія – це те куди рухається організація. Та мрія яку хоче досягти організація, це те, що надихає та мотивує всю організацію та її робітників. Візія це відповідь на те, де має опинитися організація, для кого вона надає свої послуги та для чого. Візія формує цінності організації, та її споживачів, робітників, продуктів. Цінності – критерія вибору.

Стратегічні цілі в свою чергу мають відповідати візії, тобто при виконанні усіх стратегічних цілей організація має досягнути візії. Важливо не путати стратегічні цілі із завданнями. І остання відповідь які ми маємо дати 'Це як ми маємо дійти?'. Отже розробка стратегії розвитку включає в себе такі пункти:

- Ініціація
- Створення організаційної структури
- Аналіз
- Визначення візії
- Планування
- Реалізація плану
- Моніторинг оцінювання

Після розробки стратегічного плану ми отримуємо документ стратегії розвитку, який має містити:

- Вступ
- Інформацію про організацію (проєкти і діяльність)
- Цінності організації
- Візія
- Стратегічний аналіз
- Цілі та стратегії
- Моніторинг та оцінка[30]

Отже, стратегія в освітньому управлінні має містити всі ті чинники і етапи, що містяться і у інших стандартних стратегічних планах. Важливим та новітнім для України є те, що тепер освітні заклади будують стратегії самостійно. Це робота яка є новинкою для більшості наших освітян, в основу стратегій розвитку у освітньому управлінні виділяється важлива роль цінностям та візії організації, що теж є новинкою в освітньому просторі України. Брак досвіду, нові зміни можуть викликати опір у різних колективах на етапі розробки та впровадження стратегії у дію. Та саме стратегії розвитку можуть стати допоміжною силою для розвитку освітніх структур, адже саме стратегія дозволяє зрозуміти де ми є, куди ми рухаємося і як ми це будемо робити. Такий підхід допомагає побачити комплексну картину, що дає змогу освітянам-управлінцям не розпорошуватися на проблеми чи вирішувати їх поодинокі, а власне побачити проблему комплексно та розробити план дій для її повного вирішення. Такий підхід економить час, гроші та людські ресурси, що і робить його ефективнішим.

Розділ 2

АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ НА ПРИКЛАДІ ЛОУП

2.1 Аналіз учнівського самоврядування в Україні та у Львові

В Україні закон ‘Про освіту’ передбачає можливість створення учнівських самоврядувань. Зазначається, що самоврядування це один із способів залучити учнів до систематичної участі у навчально-виховному процесі, це ініціатива учнів. Фінансове забезпечення – не передбачається. Правова база для діяльності учнівських самоврядувань передбачена в законі України ‘Про повну загальну середню освіту’, а саме у статті 28. У законі зазначається, що учні мають права вибирати назву для учнівського самоврядування, тому часто можна зустріти назви такі як ‘Рада старост’, ‘Учнівський парламент’, ‘Парламент Лідер’. Також у законі зазначається, що УС – це орган який має на меті відстоювати права учнів та включати їх у шкільне життя. Закон передбачає багато прав для учнів, можливість брати участь у різноманітних заходах, створювати їх, надавати рішення школі, створення учнівських парламентів на різних рівнях та к різних освітніх закладах. Вказано, що нормативно-правовою базою можна вважати: ‘Діяльність органів учнівського самоврядування не повинна призводити до порушення законодавства, установчих документів закладу освіти, правил внутрішнього розпорядку, прав та законних інтересів інших учасників освітнього процесу. Засади учнівського самоврядування визначаються цим Законом та положенням про учнівське самоврядування закладу освіти (за наявності), що затверджується загальними зборами уповноважених представників класів закладу освіти.’ [2]. Через брак правової бази для УС, у кожній школі України парламент дія інакше, часом, це дає нам успішні приклади, але в більшості випадках, школярам дозволяють зробити парламент, але він є не діючим. Це відбувається через те, що школа у своєму статуті може обмежити права самоврядування. Проблемою є і те, що підлітки

чи діти можуть скласти погано положення про учнівське самоврядування, адже нема єдиного стандарту або типового зразка для цього документу. Ще однією проблемою є відсутність підготовки педагогів до роботи саме з учнівським парламентом. Також проблемою є те, що підліткам створюють видимість їхнього впливу, хоча самі дорослі використовують їх як ‘художнє оформлення’ (класифікація за драбиною Харта). З учнівського парламенту, часто, роблять івент-агенцію і забувають про найважливіше – про те, що парламент насамперед це про права учнів, можливість учнів впливати на свою школу. Та не всі педагоги, директори готові дослухатися до дітей.

З реформами НУШ ситуація з УС не покращується. В планах і різних матеріалах нової Української школи є згадки про УС, але не приділена увага для його розвитку. Тобто в Україні передбачена існування УС та навіть заохочується до того, щоб воно було і діяло як на рівні школи так і на вищих рівнях – району, міста, області. Але досі залишається проблема того, що для вчителів не створена окремо не навчають працювати з УС та існує небагато методичних забезпечень. Окремою проблемою є те, що учнівські парламенти не фінансуються та те, що не всі педагоги готові сприймати учнів як консультативний-дорадчий орган.

Згідно із Національною молодіжною стратегією до 2030 року в перелік пріоритетів входить залучення молоді до суспільного життя, в цей пункт включається підвищити самостійність молоді, формувати конкурентоспроможних молодих людей та формувати у молоді громадянські компетентності [31]. Інструмент, який ми можемо використовувати для формування таких якостей у молодих людях – учнівське самоврядування. Не треба чекати поки молодь увійде в університети чи доросле життя, розвивати громадянську позицію, критичне мислення, участь в прийнятті рішень та відповідальність, можна ще в школі. Школа - місце, де дитина має навчатися не лише науці, але й взаємодії з навколишнім середовищем.

Досліджуючи учнівське самоврядування, важливо дослідити статистику того на скільки молодь зокрема учні, включені у громадське життя. Організація UReport Україна про Дитячі організації опитала 6056 респондентів, віком від 12-19 років, з опитаних 24% -хлопці, 76% -дівчата. 49% - відповіли, що беруть або брали участь в учнівському самоврядуванні, 15% респондентів – є учасниками дитячих організацій, 31% - були колись задіяні [32]. 62% - відповіли, що не знають про дитячі організації. Це свідчить про те, що дитячі організації, а зокрема учнівські самоврядування, неправильно ведуть комунікаційні кампанії із молоддю. Ще одним важливим дослідженням є ‘Участь дітей у прийнятті рішень’ від організації UReport Україна. Це дослідження показує скільки респондентів вважає, що молодь може і має впливати на рішення та брати активну участь у громадському житті, бо тенденція довіри до молоді дуже важлива, адже не лише вчителі чи директори шкіл можуть не довіряти дітям, але й інші структури. УС зможе виконувати роботу консультативно-дорадчого органу лише за умови того, що дорослі будуть довіряти дітям та навчаються працювати з ними на найвищих сходах за драбиною Харта.

УС зможе виконувати роботу консультативно-дорадчого органу лише за умови того, що дорослі будуть довіряти дітям та навчаються працювати з ними на найвищих сходах за драбиною Харта. В дослідженні від UReport взяло участь 16774 респондента з них 72% - жінки, 28% - чоловіки. На запитання: ‘Чи вважаєте Ви, що думка дітей та підлітків має братися до уваги у прийнятті рішень, що безпосередньо їх стосуються (наприклад, про молодіжні програми обміну, рішення щодо шкільної програми та ін.)?’ 94% відповіли – так, лише 6% відповіли – ні[32]. Також на питання чи варто створювати дорадчий орган на місцевому чи всеукраїнському рівні, де підлітки зможуть впливати на рішення 13% відповіло – «так», на всеукраїнському, 28% – «так», на місцевому і 46% - відповіло, що такий орган потрібно створювати на обох рівнях, лише 13% відповіли, що такий орган створювати не потрібно[33]. Беручи до уваги

вищенаведені дані, ми можемо зробити висновки, що більшість людей у нашій країні готові до того, щоб діти впливали на рішення, активну висловлювали свою позицію. Така статистика показує, що наше суспільство готове до змін. Активне громадянське суспільство має починати виховуватися ще із школи. Для того, щоб сформувати дорадчі органи нам потрібно, щоб молодь не боялася висловлювати свою думку, для того і потрібні учнівські самоврядування, де діти навчаються робити не лише заходи, проєкти, а висловлювати свою думку та відчувати себе захищеними навіть в момент того, коли вони критикують школу.

В Україні самоврядування існує на кількох рівнях: шкільному, районному, самоврядування при об'єднаній територіальній громаді, міське, обласне та всеукраїнська рада старшокласників. Відповідно самоврядування є при школах, базуються у позашкільних закладах таких як будинки творчості, чи при управліннях освіти. Відповідальною особою за учнівське самоврядування стають педагог-організатори, керівники відповідних гуртків, більшість із педагогів, які працюють з УС не мають достатньо матеріалу для роботи з парламент, теж дуже часто зустрічається, коли у школі 'звалюють' координування самоврядування на наймолодшого педагога.

Попри те, що у нас відсутня продумана система для учнівського самоврядування в нас є багато успішних прикладів учнівських рішень, учнівських проєктів та, що є одним із найважливіших, успішні приклади співпраці молоді із дорослими.

Першим успішним прикладом роботи із учнями є Всеукраїнська Рада Старшокласників. Заснована 2006 року за сприянням МОН. Перший з'їзд лідерів учнівських самоврядувань відбувся 2-11 вересня 2006 року на базі Міжнародного Дитячого Центру 'Артек'. Завдання які ставили собі організатори форуму у 2006 році актуальні і зараз:

- використовувати потенціал кожного навчального закладу;
- використовувати потенціал кожного освітнього закладу;

- працювати над підготовкою кадрів (класних керівників, вихователів, педагог-організаторів, соціальних педагогів, психологів) до впровадження та роботи з моделлю учнівського самоврядування;
- навчати учнівський колектив;
- залучати до роботи батьківські комітети [34].

Організатори вказували, що розвиток учнівського самоврядування є одним із пріоритетних напрямів для освіти. Головним завданням цієї моделі було розширити коло учасників освітнього процесу та дати можливість молоді впливати на рішення. Модель УС мала на меті формувати нову особистість громадянина України, але зазначалося, що педагог має створювати лише сприятливі умови для розвитку учнів в самоврядування, але не порушувати принципи самодіяльності і самоврядності. Першими завданнями, які поставили собі лідери:

- підготовка до роботи в учнівських самоврядуваннях на 2006-2007 рік;
- моделювання заходів та проєктів;
- прийняття програми діяльності рад старшокласників на рік;
- проведення форуму ‘прогнозуємо своє завтра.’ [34].

Саме перед цим збором було дано розпорядження про створення учнівських рад на базі областей України та територіальних громад областей, до створення яких мали долучатися: структурні підрозділи органів державної влади, позашкільні заклади, управління охорони здоров’я, громадські організації, благодійні фонди, юридичні та фізичні особи, театри, кінотеатри, підліткові клуби, туристичні фірми, міжнародні організації [34]. Ми бачимо, що історія ВРС розпочалась давно, зараз це великий з’їзд лідерів обласних учнівських парламентів. Зазвичай, ВРС відбувається у Києві 2-4 дні, кожна область відправляє делегацію в розмірі 1-3 людини.

На з’їзді учні навчаються, діляться кращими практиками, складають програму на рік, звітуються перед іншими. На ВРС учні створюють всеукраїнські проєкти, деякі діють вже кілька років поспіль, такі як ‘прапор

Доброчесності' чи програми мобільності між самоврядуваннями. Останні 2 роки діяльність ВРС проходить в форматі онлайн в зв'язку із карантинними обмеженнями. Зараз ми маємо успішні та цікаві приклади роботи самоврядувань, але ми можемо побачити проблему, вона полягає у тому, що не у всіх школах є УС і відповідно до обласного рівня потрапляє не так багато дітей, адже школи у яких відсутній парламент фактично не можуть дізнатися про роботу УС на різних рівнях.

Ще одним органом до якого входять обласні УС – Національна дитяча рада (НДР), перші установчі збори відбулися 29 березня 2018 року. До Ради входять не лише представники УС, але і представники інтернатних закладів. Від кожної області делегується лише один представник із обласного самоврядування, це може бути як делегат так і президент області. Вибраний делегат залишається делегатом до отримання повноліття, після того область міняє представника. Конкретної вимоги як обирати делегата немає. Національна дитяча рада – це дорадчий орган Уповноваженого Президента України із прав дитини, який має на меті забезпечити участь дітей у процесі державних рішень, надати молоді, а саме школярам впливати на те, щоб ефективно проводилися реформи, які стосуються дітей, сприяти розвитку громади які є дружніми до дитини, чітко реагувати на порушення прав дітей та на найгостріші проблеми які їх стосуються чи від яких вони можуть постраждати, чи страждають [35]. Програма та заходи НДР поділяються на декілька напрямів:

- захист прав людини;
- інклюзивна освіта;
- волонтерство;
- екологія;

Це запропоновані комітети і напрями, але діти вправі їх міняти, засновувати нові і переходити між ними. На самі збори ради запрошують представників громадських організацій, благодійних фондів, міжнародних організацій, також

на збори приїжджають представники виконавчої та законодавчої влади, переважно з профільних комітетів. Діти не просто спілкуються з ними, але можуть пропонувати рішення до певних проблем. Також створюються спеціальні сесії на яких дітям задають певні питання або обговорюють проблеми, власне на таких сесіях діти і обговорюють закони, можуть надати свою пропозиції чи навіть написати проекти рішень, які надалі мають бути розглянуті перед прийняттям закону чи рішення. Національна дитяча рада має структуру та можливість висловлювати думку та рішення дітей, але в цьому органі ми можемо знову знайти один великий мінус – комунікація. Для того, щоб знайти актуальну інформацію про те, що відбувається в раді, потрібно прикласти зусиль. Комунікація із членами ради ведеться у телеграм-чатах, а діяльність висвітлюється лише на з'їздах, тому важко зрозуміти чи діяльність є стабільною, сталою, чи з дітьми консультуються постійно, чи лише на з'їзді ради. Тобто у НДР є плюси, але є багато питань до якості і системності роботи[36].

Першою молодіжною столицею України стає Львів. Місто стає одним із перших у багатьох аспектах молодіжної політики в Україні. Через велику кількість громадських організацій та молодіжних ініціатив, міська рада є включена у процес моніторингу активності, як себе відчуває молодіжна громада Львова проаналізуємо та подивимося на Індекс благополуччя молоді[37].

Молодь, а зокрема діти, ухвалюють різні рішення, які впливають на їхнє життя й добробут, але рішення впливають не лише на них, але на людей, які їх оточують, тобто на становище сім'ї, колективи в якому працює або навчається людина, рішення може впливати на громаду, а в окремих випадках на цілу націю. Сьогодні ми вже можемо прослідковувати світові тенденції в яких можна помітити, що суспільство, яке орієнтується на залучення молоді, має більш можливостей для росту та процвітання, а суспільства в яких молодь виключають із прийняття рішень, зазнають впливу таких ризиків як

депопуляція, обмеженість економічного зростання, погіршення безпеки та порушення громадського спокою. Благополуччя молоді та те, як молоді люди відчують та сприймають власну цінність, а також як у них відчуття себе у громаді, місці чи країні, одним із визначальних факторів чи захоче молода людина залишатися на своєму місці, працювати для нього та розвиватися чи буде шукати кращих варіантів у інших містах чи країнах [35]. Сьогодні це діти чи молодь віком 10-24 років (люди цього віку беруть участь в опитуванні), а завтра це вже ті хто будують майбутнє країни.

Великим та непротим викликом у молодіжній політиці та програмної роботи із молоддю – є те, що не має підходу який би був сформований на фактичних даних та відображав дійсну картину. Молодь переживає значні фізичні та емоційні зміни, але порівняльні оцінки показників не є у вільному доступі. Для того, щоб заповнити цю прогалину, та мати дані які постійно оновлюються і відображають дійсність розробили систему оцінювання, яка відображає показники розвитку та благополуччя молоді. Інструмент який для цього використовують називають Глобальний Індекс благополуччя молоді, у якому оцінюють багато факторів та велику кількість молоді із різних країн, відповідно були розроблені інструментарії та показники для різних країн. Такий інструментарій розроблений і для України і з 2019 року запроваджений і дію, одним із перших міст яке аналізували був Львів. Місто взяло повторний аналіз для себе тому ми зможемо порівняти показники 2019 та 2021 року між собою.

Для визначення Індексу благополуччя молоді в Україні, автори методу проаналізували світовий досвід для того, щоб визначити найважливіші аспекти благополуччя та життя молоді. У результаті роботи, автори визначили 49 індикаторів, які групуються у 7 блоків:

- освіта;
- здоров'я;
- економічні можливості;

- участь у політичному житті;
- участь у громадському житті;
- інформаційні та комунікаційні технології;
- безпека та захищеність[37];

Індекс – це інструмент з яким просто моніторити зміни, також його зручно використовувати для досліджень та роботи у громадському секторі. Це можливість залучати до переговорів місцеву владу для покращення індексу, та брати участь в прийнятті рішень у своєму місці.

У 2019 році Львів отримав індекс благополуччя молоді – 0.71 із можливої 1, а вже у 2021 – 0.80. Зараз ми порівняємо 7 блоків та оцінки які вони отримали від молоді:

- Освіта і Наука – 0.76 / 0.82;
- Здоров'я – 0.72 / 0.81;
- Економічні можливості – 0.66 / 0.87;
- Участь у політичному житті – 0.54 / 0.84;
- Участь у громадському житті – 0.72 / 0.85;
- Інформаційно-комунікаційні технології – 0.97 / 0.85;
- Безпека і захищеність – 0.56 / 0.59 [37];

Ми бачимо, що Індекс благополуччя молоді у Львові зростає, це для нас є показником того, що львів'яни та місцева влада є проактивною. В нас високий рівень освіти і науки, участь молоді к політичному житті та громадському житті. Отож, ми можемо сподіватися на високу включеність при позитивних змінах та не те, що влада буде сприяти розвитку молоді та йти на діалог. Цікавим є те, що за час пандемії індекс не залишився стояти на місці, не зменшився, а навпаки вірять, ось, що говорять партнери вимірювання індексу: 'Чому саме відбулося зростання індексу після майже 2 років пандемії? Насправді, це не проста відповідь, тут потрібно проводити консультації з компетентними інституціями, відповідальними за конкретні субіндекси. Та що

точно можна сказати – Львів не стоїть на місці і стає комфортним для життя молоді незалежно від тих викликів, які виникають у місці діє стратегія ‘Львів дружній до дітей та молоді’, реалізовується велика кількість ініціатив, іще вже не перший рік, тож логічним є те, що все це дає свої плоди, свій ефект у різних галузях...’ – коментує Олег Малець, керівник мережі молодіжних просторів ‘ТВОРИ!’ [36]. Отже, показники Індексу благополуччя молоді у Львові показують нам, що місто є сприятливим до змін, адже тут є проактивна молодь із своєю позицією, багато молодіжних ініціатив. Важливим аспектом є те, що влада готова до діалогу і змін та активно впроваджує молодіжну політику, що дає нам можливість не лише комфортно розвиватися, але й отримати підтримку від місцевої влади.

Прикладом роботи учнівського самоврядування є – учнівський парламент Львова. УПЛ розпочав свою діяльність 2010 року організований та функціонує при Львівському міському координаційно-методичному центрі ‘Галицьке юнацтво’. До учнівського парламенту входять президенти та заступники районних парламентів міста, а також активні учні із різних районів та шкіл Львова.

Учнівський парламент Львова (УПЛ) – дорадчо-консультативний орган з правом законодавчої ініціативи, який є представником інтересів учнівської молоді віком до 17 років. Діяльність парламенту спрямована на розбудову та розвиток учнівської громадянської ініціативи та лідерства, формування відповідальності та задоволення учнівських потреб. Метою та основним змістом роботи є створення умов для самореалізацій учнівської молоді, залучення її до участі у прийнятті рішень, розвиток лідерства та розуміння того, що учні мають право на свою думку, та мають право бути почутими [38]. УПЛ ставить перед собою різні завдання, серед основних виділяють захист прав дітей, пропагування здорового способу життя, розуміти та вивчати потреби та запити учнів, підвищувати екологічну свідомість учням, та духовно-моральні цінності.

На початку навчального року, тобто у вересні – відбувається засідання міського парламенту, на якому надаються рекомендації та час за який райони та школи мають провести вибори у своїх парламентах. Після цього відбуваються вибори президента УПЛ. Зазвичай вибори відбуваються в кілька етапів: перше проводяться вибори у школах району, передвиборча агітація кандидатів в президенти району і вибори президентів району. Після того, як всі зайняли свої посади –відбуваються вибори президенту УПЛ. Цього року у зв'язку із пандемією учні спробували новий формат голосування із застосуванням Google form. Президентом стає кандидат за якого проголосувало найбільше осіб, вибори можуть проходити як і відкритим так і таємним голосуванням. Особа, яка займає друге місце у президентській гонці стає першим заступником президента, другого заступника президент призначає сам. Коли у всіх районних парламентах закінчується виборчий період, новообрані представники скликаються на засідання учнівського парламенту Львова.

Учнівський парламент міста за час своєї діяльності став прикладом багатьох цікавих та успішних ініціатив. Самоврядування має кілька проєктів, які охоплюють велику частину учнів міста та є їхніми 'візитними картками'

Проєкт: мистецький вечір 'Вільна думка'. Проблемою цього проєкту є те, що молодим творчим людям важко знайти свою першу аудиторію. Так виникла ідея проєкту. Метою проєкту є популяризація творчості юних людей. Вже було проведено 6 вечорів проєкту 'Вільна думка', кожен вечір збирає щонайменше 10 юних митців, які представляють аудиторії свою творчість. На захід приходить в середньому 100 людей. Партнерами заходів є мистецьке кафе 'Дзига' та різні медіа, які в подальшому працюють з учасниками вечора та допомагають їм розвивати талант. Сама підготовка вечорів є цікавою, адже про маловідомих виконавців потрібно розповісти так, щоб їх захотіли послухати, але самоврядування справляється з цим та розвиває проєкт [39]. Вечір проходить у співпраці з "Дзигією" та різними медіа, які в подальшому співпрацюють з учасниками вечора та допомагають їм у розвитку таланту.

Благодійна акція "Допоможи чотирилапому". Ще одна щорічна акція УПЛ, перед Різдвяними святами: самоврядування організує збір корму, ліків, іграшок для тварин разом зі школярами та батьками всього міста, а в подальшому передає в притулки для тварин. Щорічно притулок обирається на засіданні міського парламенту, де береться до уваги різні фактори. Цього року завдяки учням, батькам та різним спонсорам було зібрано понад 100 кг корму та різних круп. Ця акція об'єднує багатьох учнів, батьків, підприємців, цією акцією самоврядування показує те, що діти також можуть займатися благодійними проєктами. Важливо, що партнерами такої акції можуть стати різні приватні підприємці та меценати які надалі підтримуватимуть існування самоврядування не лише коштами, але й менторською підтримкою ради [39].

Найкраще самоврядування. Цей конкурс проводиться уже 2-ий рік поспіль, міський парламент проводить конкурс між районними осередками самоврядування, на виявлення найуспішнішого парламенту. Конкурс охоплює кожного парламентаря і створює дружню конкуренцію між осередками. Голови районних парламентів звітують про діяльність свого району декілька разів на рік, після чого експертна комісія призначає кількість балів згідно затвердженої шкали оцінювання. В подальшому в кінці року проходить звітне засідання УПЛ, на якому і проходить нагородження. До конкурсу залучаються спонсори, аби гідно нагородити переможців. Партнерами цього заходу є управління освіти гуманітарної політики Львівської міської ради [39].

Отож, парламент дійсно створює різні цікаві проєкти і акції, учасники парламенту розвивають у ньому навички проєктного менеджменту, лідерські якості. Але це виконує лише одну з функцій самоврядування, проєкти, які ми могли побачити вище учасники самоврядування назвали своїми найкращими проєктами, але ці проєкти не транслюють думку молоді. Тобто зараз парламент розвиває різні навички в житті молодих активістів, але не виконує функцію дорадчого чи консультативного органу. Звичайно, можна вважати, що не було моментів, коли молодь би могла показати і висловити свою думку, але це не

так. Проблемою є те, що немає механізму та потрібної адвокаційної та комунікаційної кампанії у суспільстві, яка б пояснювала, що голос учнів є важливим. Рішення яких дія спрямована на дітей мають ухвалюватися разом із дітьми. Також проблемою для парламенту міста – є статут парламенту [Додаток А], який не відповідає потребам учнів. У статуті парламенту зараз засвідчена стара назва, самоврядування діє зовсім іншим структурним поділом, який кардинально відрізняється від того який описаний в запропонованому статуті. Проблемою те, що немає типового статуту чи положення, який би міг слугувати прикладом для написання нового документу чи оновлення старої версії. Також у парламенту є розроблена стратегія розвитку учнівського самоврядування [Додаток Б]. Розбираючи стратегічний план ми можемо помітити, що у ній не зрозуміло чи є проведений попередній аналіз усіх вхідних даних та ситуації. Немає поставленої візії та місії стратегії. Відсутні також ціннісні орієнтири, є невеликий вступ який описує, що таке УС та його функції, актуальність стратегії теж не відкрито, ціннісні орієнтири відсутні. Великою помилкою стратегії є те, що у ніхто не пам'ятає, коли вона розроблялася і також не відомо на скільки років. В документі стратегії присутні завдання, але також важко оцінити, чи зрозуміти, чи вони є актуальними чи хтось їх виконує. До завдань не має прописаних якісних та кількісних показників і самі завдання сформульовані не чітко. Немає і великих стратегічних цілей. В документі також наведено перелік рекомендованих заходів, частина з них і справді реалізовується, такі як 'Вільна думка', 'Добро починається з тебе' та інші. Треба відмітити, що запропоновані проекти та завдання відповідають основним напрямкам роботи, які викладені у стратегії. Документ, який названий стратегією швидше є рекомендацією, яку можна використовувати у роботі, але не сприймати, як головний орієнтир.

Отже проаналізувавши роботу та нормативні документи УПЛ ми можемо бачити, що певна робота таки проводиться, але їй не вистарчає системності, підтримки, ресурсів.

Проектом у якому ми можемо спостерігати роботу шкільних учнівських самоврядувань є проєкт, який реалізується управлінням освіти департаменту гуманітарної політики Львівської міської ради, який реалізовується спільно з громадською організацією ‘Українська Академія Лідерства’ – ‘Friendly school’. Проєкт реалізовується з 2016 року та зміг допомогти вже багатьом школам та школярам, але зараз вже багато чого змінилося та ми можемо спостерігати якісні та цікаві зміни у проєкті. Завдяки проєкту школярі зможуть покращити процеси, простори або життя своєї школи. Також проєкт спрямований на те, щоб учні були більше залучені до створення змін у школі, відчували свою участь та модернізували її. На проєкт можуть подаватися всі школи Львова, а точніше самоврядування, або ініціативні групи у школах Львова. Для участі у конкурсі школярі мають написати проєктну заявку та розписати, що вони хочуть змінити у своїй школі. З усіх бажаючих експертна комісія обирає від 10 до 12 шкіл, які будуть брати участь в проєкті. Так розпочинається друга стадія конкурсу. У другій частині школярі прослуховують курси із проєктного менеджменту, ораторського мистецтва, бюджетування та удосконалюють свій проєкт з лекторами. Наступна – третя стадія проєкту є підготовкою до представлення власних проєктів та удосконалення їх. На цьому етапі з кожною командою школярів працюють ментори. У кожній школі є закріплений ментор, який допомагає команді готуватися до пітчінгу та удосконалювати проєкт. Четвертим етапом є представлення проєктів перед експертною комісією, з усіх шкіл мають відібрати 3 переможців, яким видають грант на реалізацію ідеї. Цей проєкт навчає учнів та дає їм багато цікавих інструментів для подальшого розвитку. Він включає школярів до змін у своїх школах та до участі у прийнятті рішень, але у цьому проєкті ми також можемо відслідковувати те, що не всі вчителі та адміністрації не усіх шкіл готові до цього, щоб учні приймати рішення самостійно, або разом із ними. Саме під час цього проєкту можна побачити, як учнями маніпулюють.

Так виявлялося, що не діти ініціювали подачі проєктів, а вчителі. В таких випадках вчитель все робить сам, діти не навчаються, а лише використовуються для пітчінгу. Тим самим учнів не допускають приймати рішення.

Ще одним прикладом взаємодії дітей із молоддю у Львові – Дитяча дорадча рада при Львівській міській раді. Створена від 2017 року ухвалою Львівською Міською Радою, документом який регламентує діяльність ради є – положення про дитячу дорадчу раду при Львівській міській раді [41]. Дитяча дорадча рада – є постійно діючим, міжгалузевим, консультативно-дорадчим органом, який діє з метою захисту прав та інтересів дітей, для того, щоб підвищувати участь молоді та залучати дітей до прийняття рішень в місцевому самоврядуванні, які стосуються дітей. Згідно із положенням члени Ради обираються на 2 роки, входити можуть жителі місті Львів, які не досягли повноліття, тобто 18 років. Також зазначається, що склад ради затверджується начальником відділу ‘Служба у справах дітей’. Рада складається із 12 осіб. Голова ради, заступник та секретар обираються на річний термін відкритим голосуванням учасниками ради на засіданні більшістю голосів.

Сьогодні учасники Ради називають своїми найбільшими проєктами - "Булінг stops тут", "Великий день маленьких громадян", Пішохідний перехід біля школи на Левандівці. ‘Найкращими та найбільшими проєктами ради за моєї каденції є: "Булінг stops тут" – це челендж між школами Львова. Тобто одна школа знімає відео на тему булінгу, передає іншій школі і так далі. Згодом цей проєкт увійшов до топ 100 молодіжних ініціатив в рейтингу від Unicef. Великий день маленьких громадян – це день, коли діти працювали на місці чиновників, виконували їхні обов'язки. ДДР разом з управлінням продумали та зробили пішохідний перехід біля гімназії "Гроно". "Кіно. Мотивація. Друзі" це проєкт в якому діти одного дня слухають спікерів, а згодом дивляться мотиваційний фільм у приємній атмосфері з чаєм та солодощами. "16:48 за Львівським часом" це квест, який проходили діти в онлайн та офлайн форматі. Цей квест був на тему історії міста та неочевидних фактів.’ – коментує свою

роботу та роботу Ради чинний голова Юрій Кокотайло. Також учасники зазначають, що місцева влада часто залучає їх до розробок проєктів та планів Львівської міської ради. Також молодь залучали і до написання заяви на молодіжну столицю Європи 2024. Приклад дитячої дорадчої ради при ЛМР – це яскравий та успішний приклад взаємодії молоді із владою, але важливо зазначити, що органи місцевого самоврядування мають значний вплив на діяльність ради та її існування.

Отже, проаналізувавши ситуацію в межах України ми можемо побачити у дослідженнях, що маємо активне громадське життя та молодь яка готова долучатися до нього і брати на себе відповідальність. Важливим є також те, що більшість дорослих людей розуміють та готові до того, щоб учні долучалися до прийняття рішень на різних рівнях влади, як консультативні-дорадчі органи. Ми маємо приклад успішних прикладів дорадчих органів, які постійно ведуть діяльність і неактивних. Ситуація України, а зокрема Львова ми можемо побачити, що учнівське самоврядування має вже довгу історію та успішні приклади. Учні реалізують багато цікавих проєктів, часом, навіть зустрічаються випадки, де учнівські парламенти стають консультативно-дорадчими органами. Хоч і багато моментів є дуже позитивними ми можемо побачити. Що за час свого існування УС могло досягнути більше впливу, бути популярнішим серед учнів та приносити більше користі, а саме навчати дітей участі молоді, взаємодії з громадянським суспільством. Позитивним прикладом де учні виступають як дорадчий та консультативний орган є дитяча дорадча рада при ЛМР, тут молодь активно залучають до участі, прийняття рішень, допомагають із партнерствами, але разом з тим місцева влада має значний вплив на Раду. Тут учні обираються конкурсом, не самим учнями, а спеціальною комісією. Також ми могли побачити на прикладі Ради, що правильно розроблене положення може допомагати в діяльності і так само на прикладі УПЛ, може не приносити ніякої користі. Проблемою є те, що з самоврядуваннями не ведеться постійна стала робота, часто учні включаються в

роботу лише на великих конференціях та роблять проекти, але це поодинокі приклади успіху, а не постійна робота. Для постійних успішних прикладів нам потрібна тривала та стабільна робота з учнями, комунікаційна та адвокаційна кампанія, якісно прописані нормативно-правові документи та якісні стратегії розвитку, які складаються разом із дітьми і для них.

2.2 Аналіз діяльності ЛОУП

Львівський обласний учнівський парламент Комунального закладу 'Львівський обласний центр науково-технічної творчості учнівської молоді' розпочав свою діяльність з 2006 року. Діяльність ЛОУП регламентує свою діяльність згідно з нормативно-правовими актами такими як: Закон України 'Про Освіту', 'Про позашкільну освіту', Конституцією України, Конвенція ООН про права дитини, накази Міністерства освіти і науки України, у сфері управління яких перебуває заклад позашкільної освіти та статуту КЗ ЛОР 'ЛОЦНТТУМ'. ЛОУП є добровільним та демократичним об'єднанням учнів, який об'єднує на добровільних засадах учнівські самоврядування області для сприяння створення умов прозорості, відкритості та чесності навчального процесу, для забезпечення захисту прав та інтересів учнів, підвищення їхньої участі у прийнятті рішень. Учнівський парламент популяризує співпрацю та дружні взаємини із різними волонтерськими рухами, молодіжними ініціативами та громадськими об'єднаннями на принципах взаємоповаги, пропагує співпрацю із батьками, педагогами, владою, адміністраціями шкіл [42].

Львівський обласний парламент регламентує свою діяльність відповідно до Статуту [Додаток В]. До складу входять делегати від учнівських парламентів області. Тобто делегати із шкільних самоврядувань потрапляють до районних парламентів або до парламентів об'єднаних територіальних громад, районні до міських, і від них делегуються кандидати до обласного парламенту. Також до складу парламенту та у робочі комітети можуть податися і просто школярі, які не досягли повнолітнього віку. Станом на сьогодні ЛОУП не є громадським

об'єднанням і по його структурі є президент, 2 заступника президента та учасники парламенту які можуть ділитися на комітети. Координує процес координатор області. Ми стикнулися з тим, що система є робочою, але потребує певних змін, адже учнівство – це постійна плінність кадрів і не завжди активний учень має час навчати виконувати роботу яку він вже навчився робити і добре її виконувати. Тому до структури долучаються випускники ЛОУПу, які стають менторами для учнів у різних проєктах. Плани на наступний рік, звіти роботи проходять 2 рази на рік.

Загальні збори ЛОУПу – є вищим органом самоврядування ЛОУПу. Загальні збори в обов'язковому порядку скликаються 2 рази на рік, збори можуть бути скликані Президентом ЛОУП чи $\frac{1}{2}$ членів Ради ЛОУП. Рішення можуть прийматися відкритим та таємним голосуванням. При відкритому голосуванні в однієї людини є один голос і здійснюється шляхом підняття рук. Таємне голосування здійснюється особисто шляхом подачі бюлетнів. Право голосу мають делегати від учнівських самоврядувань та Рада ЛОУПу. Структура ЛОУПу ділиться на дві категорії, де є законодавча влада – всі делегати від учнівських самоврядувань і Рада ЛОУПу, яка є виконавчим органом, куди можуть входити як і делегати, так і всі охочі [42].

Проблемою Загальних зборів ЛОУПу є те, що не у всіх регіонах Львівської області парламенти є діючими в реальності, а не лише на папері так до складу найвищого органу можуть потрапляти люди, які не зацікавлені у діяльності. Для того, щоб такого не відбувалося потрібно змінювати структуру ідучи не 'згори в низ', а 'знизу до гори', поки ми не почнемо зміни у самоврядуваннях у школах, доти поки зверху не буде все діяти добре [42].

За статутом основними завданнями та метою ЛОУПу – є формування і розвиток соціально активної, гуманістично спрямованої особистості з глибоко усвідомленою громадянською позицією, почуттям національної свідомості.

ЛОУП за час існування має багато партнерів та співпрацює із місцевою владою. Для виконання своїх цілей та підвищення участі та компетенцій молоді та захисту прав, ЛОУП організовував ряд проєктів [42].

Школа Лідерства. Цей проєкт існує з 2010 року, але лише в останні 4 роки він набув того вигляду і сенсу, які має зараз. До 2017 року – це був табір для активістів УС, де вони могли відпочивати і знайомитися один із одним. Зараз це більше ніж табір, це школа, яка дає практичні інструменти та навички для роботи в УС та створення проєктів.

Мета: розвинути навички лідера, та навички організації команди, навчити ефективної роботи УС через освітню програму літньої профільної школи ‘Школа Лідерства’[42].

Завданнями ШЛ:

- формування у підлітків навичок лідера шляхом вивчення різних практик та технік. Це розвиток особистих якостей таких як: тайм менеджмент, емоційний інтелект, ораторське мистецтво та інші;
- розвиток практичних знань та надання практичних інструментів учням у проєктному менеджменті, командній роботі;
- формування інтелектуального, лідерського середовища серед підлітків Львівської області[42].

Школа є повністю безкоштовною для її учасників, проводиться за підтримки Департаменту освіти та науки Львівської обласної державної адміністрації. Також до проєкту залучається багато спонсорів та меценатів, які забезпечують учасників подарунками та якісними освітніми матеріалами та лекторами. В табір можуть потрапити як і активісти парламентів, так і активні учні, яким потрібно подати заяву на участь та пройти два рівні відбору. Перший рівень це заповнення гугл форми у якій кандидат описує чим він займається, про свої уподобання та проєкти, наступним етапом є співбесіда. У разі успішного проходження відбору учасники вже можуть потрапити до школи. Зазвичай, школа триває тиждень часу, учасники на цей тиждень цілодобово перебувають

разом. Програма табору є насиченою та складається із кількох блоків: інтелектуальний, спортивний та емоційний. Тому на учасників чекає ранковий спорт, важливим блоком є англійська мова, до пандемії ми робили розмовний клуб під час табору разом із волонтерами від організації AISEK. Навчальна програма складається із різноманітних лекцій та тренінгів на теми, які можуть стати корисними для учасників УС [54]. Лекторами, зазвичай, є активна молодь, випускники самоврядувань, молодих людей запрошують не випадково, дуже мотивуючим для підлітків є те, коли молодь їх надихає. Окрема місце віділяється командним роботам. Учасники поділені на команди, за кожною із команд закріплено 2 ментори, які перебувають постійно з учасниками. Так формаційна програма відбувається не лише під час навчання, але й під час відпочинку, 'вільного часу' – в школі не має. Є організований відпочинок, це можуть бути підготовки до вечорів із командою, командотворчі ігри, які проводять ментори, вечірки. Також ментори проводять із командами щоденні рефлексії, ставлять цілі на табір. Важливим є те, що школа допомагає учням знайти однодумців і стає платформою розвитку для них, тут учні можуть не лише знайомитися, але й придумати разом проєкт та втілити його. За 4 роки оновленої програми у школі вже побувало близько 400 дітей, 80% із них активно працюють в УС або стали активістами в студенських самоврядуваннях, громадських організаціях, активно розпочинають свою кар'єру [54]. Важливим критерієм успіху табору є те чи учасники після нього надихнулися на створення проєкту, стали активістами чи отримали інструменти які можуть використовувати у роботі УС. За нашими опитуваннями ми відслідкували, що 76% - долучилися до організацій, або зайняли більш активну позицію, 34% створили власні проєкти, 67% - долучилися до реалізації проєктів та 18% хочуть увійти в ЛОУП після проведення табору.

StudyDo – форум неформальної освіти для учнів Львівської області. Це двох денний форум для учнів Львівської області та міста Львова. Проблемамаи які хоче вирішити форум є: неробочі учнівські самоврядування у школах через

незнання учнів основ проєктного менеджменту та не розвинуті м'які навички, учні з ОТГ Львівської області, віддалених районів міста Львова мають менший доступ до якісних знань, відсутність платформи для комунікації учнів між собою. Метою форуму є активізувати учнів, підвищити знання у проєктному менеджменті та розвинути м'які навички, створити платформу для комунікації через проведення форуму [42].

Завданнями форуму є :

- налагодити ефективну комунікацію між громадськими організаціями та молодіжними платформами, які, в більшості, не співпрацюють між собою;
- ознайомлення учасників з ініціативами інших;
- змотивувати учнів та студентів та подальшу роботу та саморозвиток, навчити їх працювати в команді, допомогти опанувати інструменти проєктного менеджменту та м'яких навичок, з якими їх не ознайомлюють у навчальних закладах[42].

Сам форум складається із трьох напрямів: 'Project menegment', 'Soft skills', 'Базар ідей'. Учасник може обрати перед потраплянням на форум у якій із зон він хоче перебувати, зона 'Базар ідей', доступна для всіх. Отож на першій зоні учасників навчають проєктному менеджменту, та до кінця форуму учасники розписують власний проєкт, на другій зоні відбуваються лекції та тренінги, воркшопи на різноманітну тематику: тайм-менедмент, ораторське мистецтво, емоційний інтелект, особистий бренд та інші. На зоні Базар Ідей представлені різноманітні молодіжні громадські організації, молодіжні ініціативи, волонтерські рухи, із якими постійно береться інтерв'ю, та учасники форуму можуть ознайомитися із їхньою діяльністю та навіть долучитися до неї. Форум проводився на грантові кошти та з залученням різних партнерів та спонсорів. Форум вже проводився 2 та ось результати після його проведення: 8 організованих проєктів після форуму, 48 учасників долучилися до створення

різноманітних соціальних ініціатив, 54 учасника вступили до учнівських самоврядувань, та 72 долучилися до різних організацій включаючи УС [54].

Отже, ЛОУП, хоч і має прописаний статут за якими діє, бачить, що він потребує удосконалення, як і інші організації які ми аналізували у парламенту відсутня стратегія розвитку, що робить дії та проекти не комплексними, дію від різних проектів важко виміряти. Також для розвитку такої структури треба більше людей, не лише учні тому ми можемо побачити потребу у створенні молодіжної громадської організації. Також є важливим аспектом є те, що для росту і ефективності самоврядування ЛОУП має співпрацювати не лише із учнями, але й працювати з учителями, педагогами які працюють з учнівським самоврядуванням та працювати з батьками.

Розділ 3 РОЗРОБКА СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ДЛЯ УЧНІВСЬКИХ САМОВРЯДУВАНЬ

3.1 Стратегічні цілі та плану розвитку ЛОУП

Львівський обласний учнівський парламент .

Основна діяльність парламенту скерована на залучення учнів до учнівських самоврядувань, забезпечення прав учнів, залучення до прийняття рішень, організовує культурні та освітні події, які у свою чергу пісилують молодь, учасників учнівських самоврядувань та членів організації. Ключові події та заходи: реєстрація громадської організації, розроблення статутів, літня профільна школа ‘Школа Лідерства’, учнівський форум StudyDo, молодіжний форум ‘Форум Непіднятих Тем’, тренінги для вчителів, проєкт ‘Учнівське самоврядування – демократична громада’

Діяльність включає в себе комунікацію із педагогами та адміністраціями шкіл, з органами влади, сприяє проведенню заходів інших УС та організацій з різних регіонів України. Залучення до роботи бізнесу, підприємств та меценатів.

Своєю діяльністю ЛОУП:

- захищає та відстоює права дітей та учнів;
- підвищує рівень залученості молоді до прийняття рішень, реалізації освітніх та культурних ініціатив;
- формує майданчики та спільноти для розвитку та активізації учнів
- створюємо учнівські самоврядування;
- розвиваємо учнівські самоврядування;
- створюємо та реалізуємо проєкти неформальної освіти та культурні заходи.
- створюємо взаємодію між дітьми, владою та бізнесом.

Географія діяльності: Львівська область, Львів

Цінності організації:

- відповідальність: Мати силу брати на себе зобов'язання та виконувати свої обов'язки. Відповідати за себе та людей навколо;
- єдність: І один в полі воїн, але перемогу здобуває команда. В кожного з нас різні таланти, компетенції і завдання, але одне бачення і тільки разом ми досягнемо перемоги;
- щирість: Не боятися говорити правду і робити помилки. Ми працюємо з підлітками і тільки, коли наші наміри і думки будуть співпадати ми можемо досягнути успіху.
- сміливість: Робити зміни завжди страшно, але коли ми знаємо, що робимо правильно, коли ми знаємо, що долаємо проблеми разом – не має місця для страху.
- прийняття: Всі ми дуже різні, але при тому є рівними, можемо робити зміни, лише розуміючи тих для кого і з ким ми їх робимо

Візія: До 2026 року громадська організація 'Львівський обласний учнівський парламент' – у всіх школах Львова та у 35% шкіл Львівської області діюче та ефективне учнівське самоврядування, усі рішення, що стосуються дітей обговорюються із дітьми, проведений найбільший учнівський форум StudyDo.

Місія: Розбудувати демократичне учнівське громадянське суспільство через створення діючого учнівського самоврядування на усіх рівнях, дати доступ учням до демократії.

Аналіз відправної точки. SWOT-аналіз Львівського обласного учнівського парламенту [Рис. 3.1]. У SWOT-аналізі ми можемо побачити, що є люди які горять своєю справою та мають певний досвід, але в людей в команді замало. Не всі достатньо відповідально виконують свої обов'язки, наслідком являється те, що команда не завжди якісно функціонує. У організації є підтримка, люди, які вірять в діяльність УС, у сету та місію організації та готові надати їй підтримку. Недопрацюванням є зовнішня комунікація та замала репутація.

Важко передбачити, які державні органи створюють підтримку, а які перешкоду.

<p>S</p> <p>Люди, які горять Досвід Дружність/Зв'язок Комунікація всередині Постійне навчання Контакти</p>	<p>W</p> <p>Компетентність Гроші Комунікація ззовні Недостатньо людей в команді Дисципліни</p>
<p>O</p> <p>Підтримка молоді з бізнесом Підтримати гранти Актуальність НУШ Державні органи</p>	<p>T</p> <p>Державні органи Плинність людей Небажання змінюватися Створення ГО Карантин Мотивація</p>

Рис. 3.1 SWOT-аналіз Львівського Обласного Учнівського П,
Джерело: власна розробка авторки

Отже, треба підсилити команду компетентними експертами людьми у певних сферах. Через постійні зміни людей в команді, не постійність, обов'язки виконуються не якісно.

Портфель Компетенцій:

Спеціалізовані:

- робота з молоддю;
- робота з молоддю – для молоді;
- вміння залучати нових учнів;
- вміння домовлятися з інвесторами та донорами;
- уміння писати грантові заяви;
- організація творчого та навчального процесу для молоді;
- уміння знайти спільну мову з дітьми;

- показати нові можливості учнівській молоді.

Управлінські компетенції:

- керування великою кількістю учнів;
- швидка реакція на 'болі';
- навчання та організація вчителів, директорів, які працюють з учнями;
- прописування бюджету;
- прописування таймлайнів.

Є певні компетенції, які є унікальними та мають велику цінність через досвід роботи та постійне удосконалення. Компетенції є різні за своєю специфікою, що робить велику вибірку та допомагає робити якісний та комплексний вплив на людей.

Діамант Портера

Клієнти та тип дії організації B2C2C.

Учні:

- учні 7-11 класів;
- підлітки, які ведуть активний спосіб життя (займаються у різноманітних гуртках, входять у різні організації, громадські організації, займаються спортом, малюванням та іншими видами діяльності);
- підлітки, які не мають занять;
- підлітки, які шукають платформу однодумців та хочуть реалізуватися
- учні, які хочуть впливати на зміни у школі, районі, місті, області;
- підлітки, які не можуть знайти однодумців в себе в класі, районі, школі, але хочуть розуміння та спілкування;
- учні, які мають визнання та спілкування в школі та класі, але очуть збільшити середовище спілкування та впливу.

Вчителі:

- вчителі педагог-організатори;
- вчителі, які працюють з УС;
- вчителі, які хочуть змін у школі;

- вчителі, які хочуть змін у школі, але які не знають з чого почати;
- адміністрація школи, яка хоче творити громадянське суспільство та готова до розвитку;
- адміністрація школи, яка нічого не хоче міняти;
- вчителі, які працюють з УС, але не хочуть змінюватися.

Наші клієнти: приблизна кількість учнів з 7-11 клас 95 000 учнів. Та у Львівській області біля 1270 шкіл і у Львові 140, якщо з кожної школи вчити лише 2 вчителів то це 2838 вчителів.

Учні:

Дуже активні діти і ті, що сидять вдома. Які мають багато друзів, або ті хто ще їх не знайшли. Це ті хто сидять в TikTok, Instagram, чи ті хто читають Facebook, фоткаються в Snapchat і листуються в Telegram, чи читають книги і більше захоплюються живим спілкуванням. Хочуть знайти своє середовище і мають девіантну поведінку, або просто відрізняються від середовища в якому знаходяться (клас, школа). Це інтроверти та екстраверти, які хочуть розвиватися в комфорті для себе та оточуючих.

Вчителі:

Молоді вчителі які прагнуть змін у школі та хочуть підтримувати те, що учні мають мати більший вплив. Вчителі із великим стажем роботи, яким справді подобається ініціатива учнів та їхні активності. Молоді вчителі, які прагнуть змін в школі, старші вчителі, які хочуть змін.

Конкуренти:

- молодіжні організації;
- молодіжні ГО;
- ГО;
- фонди розвитку;
- скаутські організації;
- шкільні гуртки;

- позашкільні гуртки;
- приватні гуртки.

Учні: ФРІ, Пласт, ЛМК, ТІМ, Позашкільні гуртки, Шкільні гуртки, приватні гуртки, Скаути, ФЛЕКС, AIESEC, Християнські молодіжні об'єднання.

Вчителі: Освіторія, Civis Polonus, Підвищення кваліфікації. Усі молодіжні організації, та організації які впливають на розвиток формаційної та неформальної освіти. Курси для вчителів, організації для розвитку вчителів.

Які вони? Організації для них розвиток учнівської молоді є головною метою і місією. Це організації, які розвиваються і розвивають молодь і вчителів. Розвиток демократії – є метою цих організацій. Це ГО для неформальної освіти, які розвивають м'які та проєкти навички. Це різні позашкільні гуртки різної тематики та виду занять. Це і спорт, творчість, технічні напрямки. Це організації, де є молоді та прогресивні люди на яких рівняються, люди які мотивують та надихають і прикладом і ділом. Також різні позашкільні гуртки, де працюють майстри своєї справи, які люблять викладати та мають експертність.

Замінники:

- нічого не робити (нічого не роблення);
- алкогольні 'ларьки' на районі;
- дешеві паби чи клуби, куди незаконно потрапляють неповнолітні;
- комп'ютерні ігри;
- не розвиватися вчителям 'не слідкувати' за молодіжними трендами.

Які вони? Це вибір людини нічого не робити та залишатися в зоні комфорту. Наші замітники легкодоступні та приваблюючі - часто, те завдяки чому легко завоювати авторитет серед однолітків. Це думки про те, що "Я вже працюю багато років і знаю, як правильно" - впевненість в своїх правоті і небажання бути гнучким - у вчителів.

Постачальники:

- фонди для освітніх проєктів;
- гранти для освітніх проєктів;
- фонди для сталого розвитку;
- гранти для сталого розвитку;
- лектори для заходів;
- тренери для тренінгів;
- ГО з унікальними знаннями для вчителів;
- ГО з унікальними знаннями для учнів;
- державні школи;
- приватні школи.

Які вони? Це люди/організації, які прагнуть розвивати молодь в неформальній освіті та в розвитку суспільства та демократії. Бачать сенс у розвитку молодіжної організацій та хочуть розвивати сталі проєкти для молоді і творити нові системи, а не лише підтримувати одноразові акції.

Вхідні Бар'єри:

- небажання змін;
- опір застарілої системи;
- перешкоджання діяльності;
- гнучкість нової системи НУШ;
- передбачення діяльність УС в НУШ;
- сприяння Міністерства Молоді та спорту;
- сприяння Міністерства Науки та освіти;
- сприяння Департаменту освіти;
- робота для 'галочки'.

Які вони? Це в більшості великі системи і організації: державні, приватні та НГО. Це ті хто можуть допомогти в розвитку і сприяти йому, бо зацікавлені у розвитку учнівської молоді та розбудови громадянського суспільства ще у шкільній системі. Організації, які зацікавлені у неформальній освіті та

розбудові учнівського самоврядування. Ті, хто вірять та зміцнюють участь молоді. Також це системи, які є застарілими. Де застаріли всі системи розвитку, які зупиняють новітні ідеї та рішення. З працівниками для яких девіз роботи “ініціатива наказуєма”.

Наша цільова аудиторія поділяється на дві категорії: учні й вчителі. Є величезна кількість тих з ким ми можемо працювати, як вчителів так і учнів. Наші конкуренти – не є нашими ворогами, нас об’єднує спільна мета, що є важливішим за все. З нашими конкурентами ми є рівні. Наші замітники для підлітків є – яскраві, цікаві та легкодоступні. Допомагають завоювати статус в групі. Вчителі не мають найбільший замітник нічого не робити, та вкоренілість своїх поведок. Наші постачальники – люди й організації зацікавлені в розвитку молоді. Їх досить багато, але кожен має свою специфіку. Ми знаємо наші вхідні бар’єри – є багато позитивних ВБ, але є і негативні, часом, навіть одні і ті самі ВБ можуть приносити плюси та мінуси.

Аудиторія поділяється, але хоч і специфіка роботи різна – великим плюсом є те, що хоч ми обираємо певну школу чи район – ми працюємо одразу з двома цими категоріями. Ми добре розуміємо наших клієнтів – чітко розуміння скільки їх та чим вони цікавляться. Наші конкуренти – не є нашими ворогами, а є нам рівні. Це означає що через те, що ми маємо дуже велику кількість клієнтів ми не конкуруємо з іншими організаціями, а навпаки, працюємо з ними разом, щоб охопити велику аудиторію, бо в нас є спільна мета – допомогти учням розвиватися, та допомогти змінювати систему школи. Наші замітники є яскраві та легкодоступні – організувати проєкт важче ніж випити пляшку пива, чи просто нічого не робити. Тобто, ми маємо показувати, що бути активним просто і приємно. Це стосується і завоювання авторитету, важливо показати, що бути активним, організації та навчання чомусь новому - не є важко, а цікаво. Наші постачальники мають, як і вузьку специфіку роботи або ж обширну. Треба вирішувати, до якого проєкту кого долучати. Головне, щоб наші цінності співпадали з цінностями організації і навпаки. Наші Вхідні

бар'єри. Треба вивчити кожен ВБ детальніше, щоб знати як правильно їх використати. Основне, щоб те що є нашими “плюсами” а не стали мінусами. Тобто треба чітко розуміти, де використати у свою користь.

Стратегічні цілі:

1. створити громадську організацію та забезпечити її організаційний розвиток;
2. розробити та запровадити програму створення, розвитку та роботи для учнівських самоврядувань шкіл, районів, об'єднаних територіальних громад, міст, області;
3. розробити та запровадити методологію роботи для вчителів
4. популяризація учнівського самоврядування серед молоді. Форум StudyDo – найбільший учнівський форум в Україні;
5. забезпечити стале та постійне фінансування організації.

Для формування потужного та ефективного самоврядування потрібна організація, яка зможе допомагати та направляти учнівські самоврядування. Для ефективності роботи така організація має мати свою структуру, достатню кількість експертних кадрів, посадові обов'язки, політики організації. Реалізація першої цілі (таблиця 3.1) бути сприятиме тому, що самоврядування буде ефективно розвиватися та рости за допомогою сильної організації. Виконання завдань із першої цілі допоможуть розбудувати не просто ініціативну групу, яка займається розвитком УС, а сильну команду, яка зможе творити сильні проекти. Реалізація цієї цілі допоможе всім розуміти свої обов'язки не забувати і слідувати місії та візії організації. В реалізації першої цілі передбачено прописання посадових обов'язків, що у свою чергу допоможе працювати та адаптуватися як і новим так і старим працівникам під час збільшення та росту штабу. Так само тут передбачене навчання для працівників, що передбачає постійний ріст працівників та їх компетенцій та експертності.

Таблиця 3.1

Перша Стратегічна ціль та завдання до неї

Назва цілі	Рік	Завдання
Створити громадську організацію та забезпечити її організаційний розвиток	2022	Написання статуту для ГО
		Реєстрація ГО
		Затвердити посадові обов'язки
		розписати ролі
		знайти додаткові кадри
		Визначити відповідальних за напрямки діяльності
		Почати створювати політики організації
		2023
	Визначення операційного плану	
	Проведення як мінімум 2 навчань для команди за рік	
	2 стратегічні наради	
	2024	розробити систему зборів та нарад
		Розробити систему адаптації кадрів
		Підтримання та удосконалення вже затверджених процедур та політик
		Планові навчання для учасників 4 рази на рік
	2025	Підтримання та удосконалення вже затверджених процедур та політик
Планові навчання для учасників 4 рази на рік		
2026		Підтримання та удосконалення вже затверджених процедур та політик
		Планові навчання для учасників 4 рази на рік
Для кого: Для учасників ГО, ЛОУП		

Джерело: власна розробка авторки

Друга стратегічна ціль: розробити та запровадити програму створення, розвитку та роботи для учнівських самоврядувань шкіл, районів, об'єднаних територіальних громад, міст, області – потрібна для того, щоб робота з УС була сталою та діючою(Таблиця 3.2). Щоб в УС з'явилися нормативно-правові документи якими можуть користуватися як і учні так і педагоги. Реалізація цієї

цілі допоможе бути роботі із УС комплексною, не розвивати лише проєктні навички у учасників парламенту, а допоможе їм стати консультативно-дорадчим органом. Також ця ціль може допомогти самоврядуванням зрозуміти як може діяти парламент та надати не лише теоретичні знання, але й практичні навички для постійної та ефективної діяльності УС. Саме забезпечення цієї цілі має допомогти цілісному розвитку УС у Львівській області.

Таблиця 3.2

Друга Стратегічна ціль та завдання до неї

Назва цілі	Рік	Завдання
· Розробити програму створення, розвитку та роботи для учнівських самоврядувань шкіл, районів, міст, області	2021	Розробити типові положення для самоврядувань шкіл, районів, об'єднаних територіальних громад, міст та області
	2022	Створення типової структури учнівського самоврядування, яке б охоплювало усі складові життя учня та складалась з 4 рівнів
		Розробити інструкцію по створенню учнівського самоврядування
		Підготувати курси для тренерів по учнівському самоврядуванню
		Запустити курси для 10 тренерів
		Запустити пілотний проєкт для 5 шкіл Львова, 1 району та об'єднаної територіальної програми
		провести аналіз помилок
	2023	Запустити курси для 25 тренерів
		Почати запроваджувати та удосконалювати УС в 20 школах області, 10 районах та ОТГ області
		Відібрати 20 шкіл Львова для удосконалення або запуску УС
	2024	Запустити курси для 25 тренерів
		Відбирати на конкурсній основі ОТГ для розвитку УС
		Відбирати на конкурсній основі школи Львова для розвитку УС
		Відбирати на конкурсній школи області для розвитку УС
	2025	Запустити курси для 25 тренерів
		Відбирати на конкурсній основі ОТГ для розвитку УС
		Відбирати на конкурсній основі школи Львова для розвитку УС
		Відбирати на конкурсній школи області для розвитку УС
	2026	Запустити курси для 25 тренерів
		Відбирати на конкурсній основі ОТГ для розвитку УС
		Відбирати на конкурсній основі школи Львова для розвитку УС

		Відбрати на конкурсній школи області для розвитку УС
Для учнів, учнівських самоврядувань,		Збір даних по тих з ким була здійснена робота
вчителів, місцевих самоврядувань, адміністрацій шкіл		Аналіз даних

Джерело: власна розробка авторки

Реалізація третьої стратегічної цілі (Таблиця 3.3) має допомогти вчителям працювати з УС. Оскільки на законодавчому рівні закріплено те, що учнівське самоврядування координує педагог, ми маємо розуміти, що без належної підготовки та заохочення працювати з УС – робота буде вестися не повноцінно. Тому для повного комплексного розвитку УС – нам потрібні педагоги, які розуміють і вміють працювати з учнівськими парламентами.

Таблиця 3.3

Третя Стратегічна ціль та завдання до неї

Назва цілі	Рік	Завдання
Розробити та запровадити методологію роботи для вчителів	2022	Пошук успішних прикладів Ус та уніціатив молоді
		Аналіз успішних прикладів та практик УС
	2023	розробка методичних посібників для вчителів
		Розробка курсів для вчителів як працюють з УС
		Затвердження курсів для вчителів інститутом післядипломної освіти
	2024	Запровадження курсів та набір перших вчителів
		партнерство з Prometheus
		Зйомка курсів для вчителів для онлайн платформи
	2025	запуск курсів на онлайн платформах
		комунікаційна кампанія про курси для вчителів
		Прведення курсів офлайн формати за потреби
	2026	комунікаційна кампанія про курси для вчителів
		моніторинг та збір даних про проходження та успішність курсів
	Для кого: Для вчителів, для педагог організаторів, керівників для керівників гуртків, адміністрацій шкіл, влади.	

Джерело: Власна розробка автора

Четверта стратегічна ціль це – опуляризація учнівського самоврядування серед молоді. Форум StudyDo – найбільший учнівський форум в Україні (Таблиця 3.4), потрібна для того, щоб розвинути інтерес та підвищити популярність серед учнів до учнівського самоврядування. Це буде реалізовуватися через цікаві проєкти для учнівської молоді і через інструменти комунікації. Також є важливим те, щоб ріс лише інтерес учнів, важливо, щоб і батьки і вчителі бачили, що участь в парламенті є корисною для дитини та має позитивний ефект.

Таблиця 3.4

4 Стратегічна ціль та завдання до неї

Назва цілі	Рік	Завдання
· Популяризація учнівського самоврядування серед молоді. Форум StudyDo – найбільший учнівський форум в Україні	2022 рік	затвердження комунікаційної кампанії
		Організовано і проведено проєкт 'День Свідомого Валентина:ЛЮБИ'
		Організовано і проведено Перший форум 'Форум непіднятих тем'
		проведений Форум StudyDo який охоплює мінімум 3 області України
		Організовано та проведено мінімум 5 локальних проєктів
		Проведане школа Лідерства
	2023	Ведення комунікаційної кампанії для учнів і вчителів про УС
		Організовано і проведено проєкт 'День Свідомого Валентина:ЛЮБИ'
		Організовано і проведено 2 форум 'Форум непіднятих тем'
		проведений Форум StudyDo який охоплює мінімум 6 областей України
		Організовано та проведено мінімум 10 локальних проєктів
		Проведане школа Лідерства
2024	Проведений конкурс між школярами 'Лідер року'	
	Ведення комунікаційної кампанії для учнів і вчителів про УС	
	Організовано і проведено проєкт 'День Свідомого Валентина:ЛЮБИ'	
	Організовано і проведено 4 форум 'Форум непіднятих тем'	
	проведений Форум StudyDo який охоплює мінімум 10 областей України	

		Організовано та проведено мінім 10 локальних проєктів
		Проведане школа Лідерства
		Проведений конкурс між школярами 'Лідер року'
		Моніторинг та аналіз дій УС по області
		Розроблення сайту про УС
	2025	Запуск сайту
		Ведення комунікаційної кампанії для учнів і вчителів про УС
		Організовано і проведено проєкт 'День Свідомого Валентина:ЛЮБИ'
		Організовано і проведено 4 форум 'Форум невіднятих тем'
		проведений Форум StudyDo який охоплює мінімум 15 областей України
		Організовано та проведено мінім 15 локальних проєктів
		Проведане школа Лідерства
		Проведений конкурс між школярами 'Лідер року'
		Моніторинг та аналіз дій УС по області
		Конкурс між УС 'Найкраще самоврядування області'
	2026 рік	Запуск сайту
		Ведення комунікаційної кампанії для учнів і вчителів про УС
		Організовано і проведено проєкт 'День Свідомого Валентина:ЛЮБИ'
		Організовано і проведено 4 форум 'Форум невіднятих тем'
		проведений Форум StudyDo який охоплює всі області України
		Організовано та проведено мінім 10 локальних проєктів
		Проведане школа Лідерства
		Проведений конкурс між школярами 'Лідер року'
Для учнів, учнівських самоврядувань,		Моніторинг та аналіз дій УС по області
вчителів, місцевих самоврядувань, адміністрацій шкіл		Конкурс між УС 'Найкраще самоврядування області'

Джерело: власна розробка авторки

П'ята стратегічна ціль (Таблиця 3.5) спрямована на пошук та залучення фінансів на сталу дію та життєздатність організації. Візія та місія, яку ми ставимо перед собою потребує залучення різних ресурсів, не лише людських. Треба розуміти, що без постійної фінансової підтримки буде важко виконати поставлені перед собою задачі. Важливим є те, що передбачається залучення донорів, бізнесу та державних коштів, а не лише забезпечення грантами. Дуже

важливо мати фінансові надходження із різних джерел, це забезпечить організації незалежність, та збереже від монополістичного впливу одного з каналів надходжень. Також диференційований підхід до отримання коштів дає можливість вибирати партнерів, а не залежати від когось одного.

Таблиця 3.5

П'ята Стратегічна ціль та завдання до неї

Назва цілі	Рік	Завдання	
Забезпечити стале фінансування організації	2022		
			Розписати фандрейзинговий план
			Написати фінансові політики для організації
		2023	Написання та виконання фандрейзингового плану
			Знайти 1ого постійних партнерів
			Залучати кошти місцевого бюджету
			Знайти бухгалтера (можна аутсорс)
			Залучення грантових коштів
		2024	Написання та виконання фандрейзингового плану
			Знайти 2ох постійних партнерів
			Залучати кошти місцевого бюджету
			Залучення грантових коштів
		2025	Написання та виконання фандрейзингового плану
			Знайти 2ох постійних партнерів
			Залучати кошти місцевого бюджету
			Залучення грантових коштів
			Написання та виконання фандрейзингового плану
			Запуск до краундфвндингової кампанії
		2026	Написання та виконання фандрейзингового плану
			Знайти 4ох постійних партнерів
			Залучати кошти місцевого бюджету
			Залучення грантових коштів
			Написання та виконання фандрейзингово плану

Джерело: Власна розробка авторки

Кінцеві бенефіціари стратегії:

- учні 7-11 класів;

- учнівські самоврядування;
- педагоги;
- координатори;
- заклади освіти;
- дирекція закладів освіти;
- позашкільні заклади освіти;
- місцева влада;
- батьки.

Послуги які надає організація для бенефіціарів:

- освіта;
- неформальна освіта;
- культурні заходи;
- консультації;
- навчання.

Напрями проєктної діяльності:

1. Формування та підтримка УС:

- формування УС;
- надання менторської підтримки УС;
- надання менторської підтримки проєктам УС;
- залучення ресурсів до УС;
- проведення навчальних подій;
- налагодження комунікації між УС та громадським сектором та владою;
- проведення та реалізація спільних проєктів.

2. Освітньо-культурні події

- форуми;
- лекції;
- тренінги;

- творчі вечори;
- квести;
- патріотичні заходи;
- табори;
- акції;
- вечірки;
- дебати.

3. Підвищення участі учнівської молоді у прийнятті рішень

- комунікаційні кампанії;
- адвокаційні кампанії;
- панельні дискусії із місцевою владою;
- включення УС до молодіжних рад;
- дебати;
- написання резолюцій та петицій;
- опитування;
- дослідження.

Партнери та потенційні донори: Львівська міська рада, відділ освіти і науки при департаменті гуманітарної політики Львівської Міської Ради, департамент освіти і науки ЛОДА, відділ молодіжної політики, місцева влада, Міністерство молоді і спорту, Міністерство освіти та науки, UNISEF, UReport, громадська організація ‘Українська Академія Лідерства’, фонд ‘Відродження’, Український культурний фонд, програма розвитку ООН, Завтра, ІСАР Єднання, локальні медіа, локальний бізнес, локальні громадські об’єднання, та інші.

Показники Успішності:

Кількісні показники:

- 100% шкіл Львова мають діюче УС;
- 35% шкіл Львівської області мають діюче УС;
- форум StudyDo охопив всі області України;

- 800 учнів стали волонтерами наших заходів;
- 6000 учнів відвідали наші заходи;
- 1500 вчителів подивилися чи пройшли курси;
- до проєктів залучено 60 партнерів;
- співпраця з 20 різними організаціями;
- після відвідувань наших освітніх програм створено 60 локальних проєктів;
- 1000 учнів долучилися до різноманітних молодіжних ініціатив;
- проведено 10 консультативних зустрічей між учнями та владою.

Якісні показники:

- учнівське самоврядування має позитивний імідж в вчителів, батьків
- УС популярне серед учнів
- більша залученість молоді до прийняття рішень
- учнівська молодь більше вступає до громадських об'єднань та молодіжних ініціатив.
- влада сама ініціює зустрічі та консультації з учнівською молоддю

3.2 Комунікаційна стратегія ЛОУП

Комунікаційна стратегія ЛОУПу має на меті підвищити імідж організації, підвищити довіру вчителів до УС, популяризувати УС серед молоді, інформувати та залучати учнів до проєктів, інформувати про можливості і послуги.

Мета комунікаційної стратегії: УС – популярне серед учнів, ЛОУП впізнаваний бренд для учнів та вчителів які є активними та долучені до роботи з УС. Створити діючі та ефективні канали комунікації.

Цілі стратегії:

- підвищити впізнаваність ЛОУПу серед учнів і вчителів;
- залучити підписників до всіх каналів комунікації;
- створити та вести успішно тік-ток;

- через канали комунікації інформувати та залучати учасників до наших проєктів;
- співпраця із ЗМІ;
- випустити відеоролики про УС;
- підвищити довіру до ЛОУП.

Аналіз поточної ситуації із використанням методу Канва-бізнес моделі (Таблиця 3.6)

Таблиця 3.6

Канва-бізнес моделі Львівський Обласний Учнівський Парламент

Сегмент користувачів	Ми створюємо цінність для Учнів 8-11 класів, їх батьків та для педагог-організаторів Наші найважливіші клієнти – є учні 9-10 класів
Ціннісна пропозиція	Наші найважливіші клієнти – Учні шукають саморозвитку та кола спілкування де їх будуть приймати такими як вони . Наша ціннісна пропозиція це долучати їх д середовища де всі є різними і рівними одночасно. Де кожен має простір для створення реалізації своїх ідей і можливість робити помилки за які їх не будуть сварити. Також вони отримують платформу для саморозвитку, а саме для розвитку софт скілів і проєктного менеджменту. Це місце де учні можуть реалізовувати свої ідеї і таланти. І Одне з найголовніших, що це є простір для самореалізації Ціннісна пропозиція для батьків- це те, що їхні діти попадають середовище яке є БЕЗПЕЧНИМ та корисним. Де діти будуть отримувати розвиток, де зможуть віддавати свою енергію і направляти в її якісне русло, а не шукати замітники в алкоголі чи тютюні. Ціннісна пропозиція для вчителів це розвиток школи, не відставати від часу.
Наші Канали	Вчителі – з ними комунікація має відбуватися через департаменти освіти і за їхнім власним бажанням. Зараз наша задача краще налагодити комунікацію саме через департаменти. Батьки – батьки мають знати, що їхні діти в безпеці. Дивно, але практика показує, що достанько презентабельної сторінки в ФБ і одноразової розмови по телефону для довіри. Також для батьків важливий сайт – якого зараз нема. Учні – ФБ, Телеграм, Інстаграм і Тік-токСтаном на зараз комунікація відбувається через Телеграм і інстаграм. Нам треба покращити ФБ і почати вести комунікацію через тік-ток
Ключові Ресурси	Наші ключові ресурси це – люди і освітні. Наша ціннісна пропозиція вимагає приділення часу , залучення людського ресурса і вкладу інтелектуального – для розробки програм, статутів, методичних напрацювань, лекцій і тренінгів.
Ключова Діяльність	Наша ключова діяльність – створення освітніх програм для вчителів та учнів. Розробка статутів для учнівських само врядувань Створення якісного середовища
Ключові Партнери	Органи самоврядування.

	Локальні бізнеси. Освітні ГО ЗМІ Медіа ресурси
--	---

Джерело: Власна розробка авторки

Цільові групи комунікації:

- учні 7-11 класів;
- вчителі.

Аналіз Цільових груп.

Учні [Рис. 3.2]. Учні 12-17 років 68% Дівчата, 32 % хлопці. Навчаються в старших класах, мають позашкільні заняття і не мають їх. Люблять проводити час з друзями, розвиватися, гуляти, сидіти в соціальних мережах. Вони шукають самовираження, хочуть бути почутими та мати коло однодумців, хочуть створювати проєкти. Вони бояться, що їх можуть не зрозуміти, засміяти, є велика не довіра до вчителів. Їм треба дізнатися чи є самоврядування в їх школі, дізнатися, що є самоврядування міста і області і заручитися їхньою підтримкою для зміни УС в школі. Їм потрібно коло однодумців, яке їх буде підтримувати і простір для помилок, де вони не втратять репутацію. Їм потрібно не боятися виражати свою думку.

Вони зможуть змінити свою поведінку, якщо відчуватимуть, що їх розуміють, чують і поважають. Біля них мають бути однодумці і друзі. Найпростіше це знайти вже діюче самоврядування в районі, місті чи області і доєднатися до нього. Або з друзями чи однокласниками спробувати в школі зробити ярмарок, дебати, дискотеку, зарядку або навіть перше зібрання парламенту. В меседжах має бути те, що УС – місце твої друзів, місце де ти можеш розвиватися і самовиражатися. Що тут ти будеш почутим, а твої дії в майбутньому матимуть вплив на школу, друзів та оточення. Школа це не лише місце для навчання, але й простір, де ти можеш весело проводити час і бути щасливим. Що роботу УС поважають та цінують. Ми їм можемо допомогти активізувати і створити УС у своїй школі.

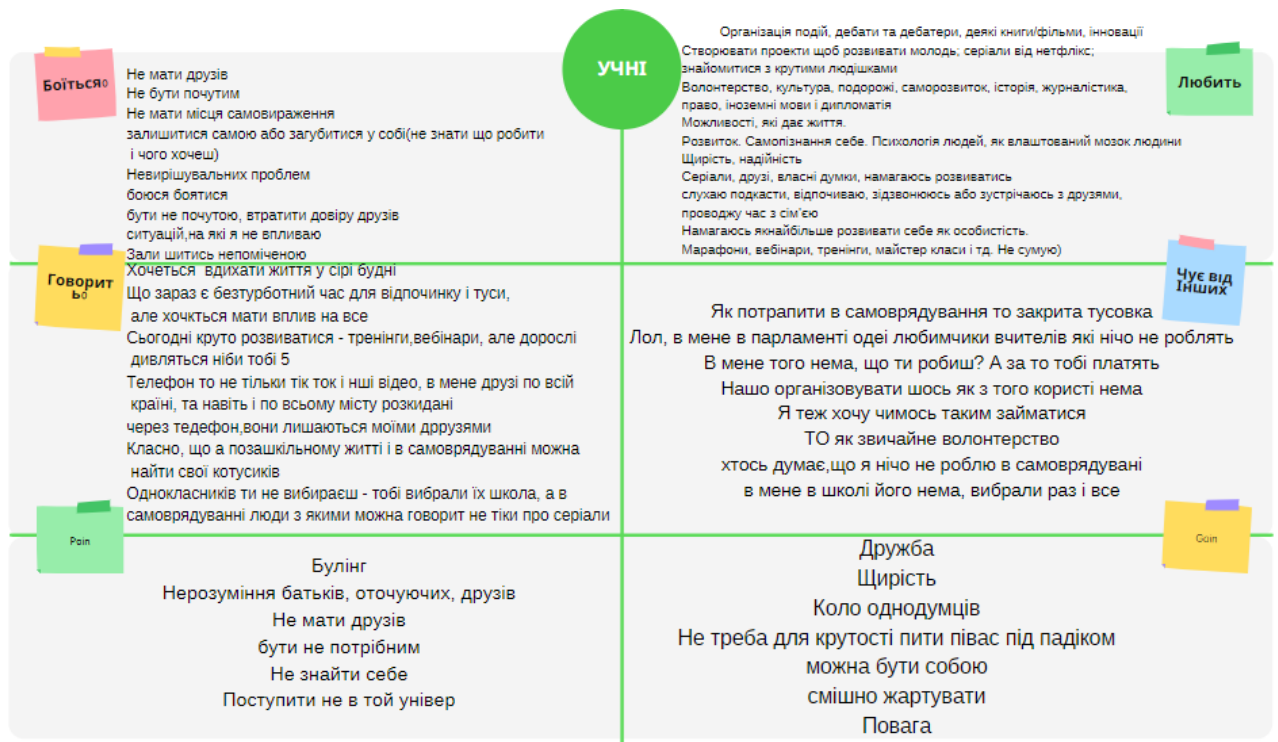

Рис. 3.2 Дослідження учнівської аудиторії м. Львова, аналіз опитування проведеного між учнями 7-11 класів у жовтні 2021 року

Джерело: Власна розробка авторки

Вчителі [Рис. 3.3]. Опитані вчителі, які викладають від 2-ох до 41-го року. І ми не можемо їх обмежити по віку, бо серед різного віку, є ті хто зацікавлені в розвитку учнів, та ті хто вважають їх безвідповідальними і не довіряють їм. Що точно об'єднує вчителів – це любов до викладання, школи і колективу. Майже всі вважають школу 2-им домом. Вони шукають додаткового навчання та підвищення кваліфікації. Хочуть дізнатися як активізувати вчителів, як бути цікавими учням та залишатися у 'тренді

Ми очікуємо, що вчителі зможуть більше довіряти учням Першою дією має бути те, що ті вчителі, які не довіряють учням, мають почати давати їм зону відповідальності, яка більша ніж 'поливання вазонків у класі', а ті хто мають вже певну довіру – будуть співпрацювати з учнями, а не давати їм повну волю у діях, бо найвища ступінь участі молоді по драбині ХАРТА – це співпраця молоді з дорослими, а не виконання всього самотійно. Проблема у тому, що

молоді вчителі не відчують підтримки адміністрації, а вчителі з досвідом не мають часу або не хочуть навчатися новим практикам роботи з дітьми.

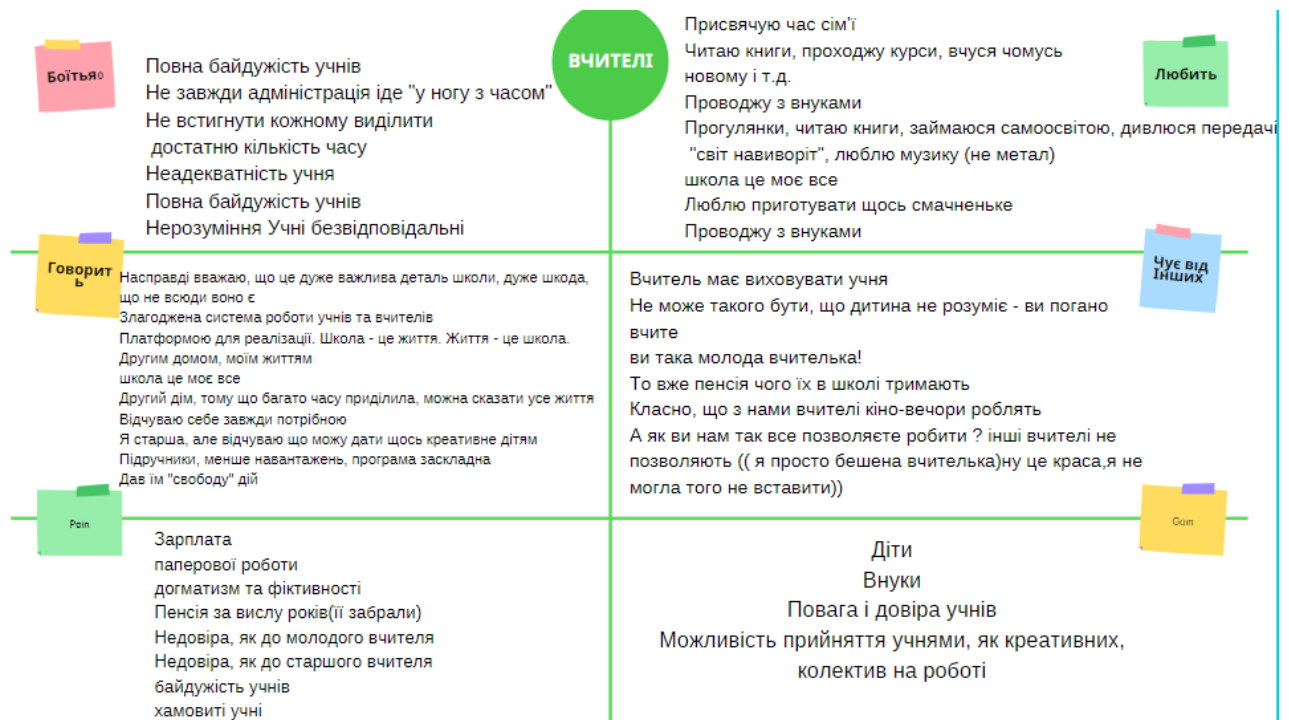

Рис. 3.3 Дослідження аудиторії вчителів у місті Львові, опитуванням проведеного у жовтні 2021

Джерело: Власна розробка авторки

Найпростіші кроки для вчителів, які є з великим досвідом спробувати навчатися новим трендам, а тим хто молоді вчителі заручитися підтримкою громад. В меседжах мають бути повідомлення не лише ціннісні, але й про те, що вчителі отримують підвищення кваліфікації. Математики навчають вчителі - демократичними ми теж не народжуємося, а демократичності ми маємо навчатися у школі. Вчитель – професія майбутнього, для свідомих громадян та свідомої нації.

Завдання та меседжі, канали комунікації.

Учні. В комунікації з учнями нашими завданнями є :

- Інформування про заходи
- Підвищення іміджу ЛОУП
- Підвищення довіри та іміджу УС

- Позитивний імідж участі у подіях
- УС є майданчиком комунікації
- Закривання болей

Меседжі які ми можемо застосовувати [Рис. 3.4].:

ЛОУП – одна сім'я

УС – платформа для твоїх можливостей

УС – твої друзі

Ти можеш все!

Самоосвіта – це круто!

Тут ти знайдеш відповіді на запитання.

Важливо, щоб меседжі до учнів відповідали сучасним запитам, та викликали в учнів емоцію. Меседжі можуть передаватися через смішні картинка, відеоролики, пости.

Рис. 3.4 Приклади меседжів
Джерело: Власна розробка авторки

Канали комунікації:

- інстаграм;
- тік-ток;
- відеоролики;
- культурні події;
- блогери;
- інфлюенсери;
- особисті зустрічі у школах;
- молодіжні медіа.

В комунікації з вчителями нашими завданнями є :

- підвищення довіри до УС;
- підвищення іміджу ЛОУПу;
- бажання навчатися як працювати з УС;
- позитивний імідж участі в подіях.

Меседжі, які ми можемо застосовувати:

Сьогодні ти вкладаєш в освіту дітей, а завтра вони будують твоє майбутнє.

Комфортна школа – другий дім.

Підвищення кваліфікації – ще ніколи не було таким цікавим.

Творимо школу для дітей і разом із дітьми.

Найкращі вчителі – хороше майбутнє.

Канали комунікації:

- фейсбук;
- інстаграм;
- відділи освіти;
- управління освіти;
- учні;
- батьки;
- адміністрація школи;

- офлайн події;
- особисті зустрічі.

Критерії успішності:

- створений Тік-ток канал;
- на Тік-тоці 20000 підписників;
- 5000 підписників в інстаграмі;
- 3000 підписників на ФБ;
- участь у конкурсах і подіях;
- підвищення зацікавленістю то УС;
- запити на консультування;
- запити на менторство;
- 15 згадок у ЗМІ;
- співпраця із молодіжними медіа;
- стали волонтери;
- багато охочих вступити до ЛОУПу;
- охочі вступити до УС.

Комунікаційна стратегія потрібна для того, щоб підвищувати лояльність аудиторії та сповіщати споживачів про діяльність організації. Стратегія має на меті збільшити довіру цільової аудиторії до себе через визначені меседжі та канали комунікації. В результаті успішного виконання стратегії має підвищитися імідж ЛОУПу, збільшитися кількість підписників, розпочатися робота із ЗМІ. Виконання усіх стратегічних цілей забезпечує створення спільноти людей яка буде довіряти організації та захищати її інтереси.

ВИСНОВКИ

Учнівське самоврядування має великий вплив на формування демократичного, громадянського суспільства. Саме учнівські парламенти можуть стати тим інструментом, через який транслюється голос молоді, та молодь стає залученою до рішень.

У цій роботі нам вдалося охарактеризувати поняття учнівське самоврядування, та дізнатися на яких нормативно-правових засадах воно формується у світі. Учнівське самоврядування – можливість для учнів реалізовувати свої права, брати участь у прийнятті рішень та транслювати думку молоді. Також, ми дізналися, що історія учнівського самоврядування розпочалася давно і ще у працях Платона та Аристотеля згадується, що цілісний розвиток людина отримує через поєднання емоційного, інтелектуального та фізичного розвитку, а вже у XVI нашої ери були перші згадки про формування учнівських парламентів. Самоврядування зазнало великої трансформації, важливим є те, що з кожним роком права та можливості учнів збільшувалися. Праці різних педагогів доводять, що учнівське самоврядування це важливий аспект для цілісного розвитку дитини. У роботі ми досліджували польський досвід розвитку учнівського самоврядування. Також, ми розглянули формування стратегій в освітньому управлінні та ознайомилися з інструментами для роботи.

У другому розділі роботи ми ознайомилися та проаналізували розвиток учнівського самоврядування в Україні, та у Львові. Ми дізналися, що за програмою нової української школи передбачено розвиток учнівського самоврядування, та у стратегії розвитку молоді 2030 передбачено розвиток участі молоді у прийнятті рішень. Ми побачили, що молодіжна політика в Україні розвивається, змогли дослідити розвиток молодіжних учнівських об'єднань у Львові, та дізналися, що однією з проблем для таких організацій – є недолугі положення, та відсутність стратегії розвитку, відповідно бачення куди іде і до чого прагне дістатися організація у своїй роботі. Також ми

проаналізували роботу Львівського Обласного Учнівського Парламенту, дослідили його структуру, ознайомилися із історією створення та роками діяльності. Дослідили та проаналізували нормативно-правові документи якими керується ЛОУП та ознайомилися із його роботою та проектами які учні реалізують. В ході проведених досліджень та аналізу ми знову побачили недосконалість положень та відсутність комплексного підходу до роботи із самоврядуванням.

Третій розділ роботи присвячений розробці та створенню комунікаційної стратегії та стратегії розвитку для учнівських самоврядувань на прикладі ЛОУП. Формування та розробка стратегії розпочинаються із набуття юридичного статусу організації і відповідно юридичної відповідальності. Стратегія розроблена на 5 років, у документі розроблена Візія, запропоновані стратегічні цілі. Також приділена увага сформованим цінностям та їхнім означенням. Для успішного розвитку організація потребує прописання посадових ролей, прописання політик та грамотного управління процесами. Для розуміння, на якому місці зараз організація було проведено ряд аналізів з результатами яких можна ознайомитися у розділі. Для досягнення стратегічних цілей були сформовані завдання на кожен рік. Стратегія розвитку сформована так, щоб забезпечити сталий та рівномірний ріст організації, передбачає фінансове залучення так, щоб розширити свою діяльність. Також у стратегії ми можемо знайти кількісні та якісні показники, за якими ми зможемо проводити моніторинг та аналіз чи дана стратегія була успішною. Сформовано і запропоновано комунікаційну стратегію на рік, у якій визначені ключові цільові аудиторії, канали комунікації та меседжі для них, також у стратегії ми можемо ознайомитися із критеріями успіху.

Учнівське самоврядування має всі можливості для розвитку і успішності. Із розробленою стратегією, де визначена візія та ціннісні орієнтири, ЛОУП зможе розвиватися комплексно та чітко розуміти куди рухається. У стратегії передбачена робота не лише з учнями, але і з вчителями та розробка

нормативно-правових документів. Ми переконані, що за такого підходу з комунікацією, яка популяризує УС серед молоді, парламенти можуть стати інструментом для розвитку молодіжних лідерів, інструментом для участі молоді та тим органом, який транслює думку учнівської молоді України.

Список використаної літератури

1. Convention on the Rights of the Child: веб-сайт. URL: <https://web.archive.org/web/20100611182141/http://www2.ohchr.org/english/law/crc.htm>.
2. Закон України ‘Про Освіту’. Стаття 28: веб-сайт. URL: Режим доступу до ресурсу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/214519?find=1&text=%D1%81%D0%B0%D0%BC%D0%BE%D0%B2%D1%80%D1%8F%D0%B4%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F#w1_18.
3. Статут Ліцею ‘Оріяна’ : веб-сайт. URL: <https://oriyana-school.pp.ua/>
4. Офіційний сайт Міністерства Освіти і Науки України, Учнівське Самоврядування: веб-сайт. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/pozashkilna-osvita/uchnivske-samovryaduvannya>
5. Офіційний сайт Децентралізації. Модель участі молоді в процесах ухвалення рішень: веб-сайт. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/9931>
6. Кабінет Міністрів України, Постанова, Про затвердження типових положень про молодіжні консультативно-дорадчі органи: веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1198-2018-%D0%BF#Text>
7. Педагогічна система Яна Амоса Коменського / В. Кравець // Історія класичної зарубіжної педагогіки та шкільництва: навч. посіб. для студ. пед. навч. докл. / В. Кравець – Тернопіль, 1996. – С. 122-178.
8. Учнівське Самоврядування: веб-сайт. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A8%D0%B0%D1%86%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9_%D0%A1%D1%82%D0%B0%D0%BD%D1%96%D1%81%D0%B%D0%B0%D0%B2_%D0%A2%D0%B5%D0%BE%D1%84%D1%96%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87

9. . Макаренко А.С. Педагогическая поэма // Избр. произведения: в 3 т. – К.:Рад. шк., 1984.-Т.1.- 517с

10. Біографія Антона Семеновича Макаренка: веб-сайт. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9C%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE_%D0%90%D0%BD%D1%82%D0%BE%D0%BD_%D0%A1%D0%B5%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87#%D0%A2%D0%B5%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%8F_%D0%BF%D1%80%D0%BE_%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%B2

11. Гордин Л.Ю. Проблема самоуправления воспитанников в наследии А.С. Макаренко и в современной школе / Гордин Л.Ю

12. Офіційний сайт Факультету педагогічної освіти Львівського національного університету ім. І. Я. Франка: веб-сайт. URL: <https://pedagogy.lnu.edu.ua/>

13. Менеджери Освіти: веб-сайт. URL: <https://ukrreferat.com/chapters/pedagogika/a-suddi-hto-abo-yakim-povinen-butimenedzher-osviti-referat.html>

14. Офіційний сайт Civis Polonus: веб-сайт. URL: <http://civispolonus.org.pl/o-fundacji/>

15. Kuratorium Oświaty w Warszawie: веб-сайт. URL: <https://www.kuratorium.waw.pl/pl/rodzice-i-uczniowie/prawa-dziecka-ucznia/artykuly-55-57-ustawy/2125,aArtykuly-55-57-ustawy-z-dnia-7-wrzesnia-1991-r-o-systemie-oswiaty-Dz-U-z-2004-r.html>

16. Civis Polonus, Opis modelu Działania samorządu szkolnego: веб-сайт. URL: <http://civispolonus.org.pl/wp-content/uploads/2018/08/Opis-modeulu-dzialania-samorządu-szkolnego-szkola-przejrzysta-przestrze% C5%84-puliczna.pdf>

17. Стратегія /Академічний тлумачний словник української мови
18. Chandler Alfred D. Jr. Strategy and Structure: Chapters in the History of the American Industrial Enterprise. / A. D. Jr. Chandler. –NY: Paperback, 1962. – 174 p.
19. Стратегическое планирование / под ред. Э.А. Уткина. – М.: Тандем, 2009.
20. Ансофф И. Стратегическое управление / Игорь Ансофф; пер.с англ. – М.: Экономика, 1989. – 519 с.
21. Минцберг Г., Альстрэнд Б., Лэмпел Дж. Школы стратегий. Стратегическое сафари: экскурсия по дебрям стратегий менеджмента / пер. с англ. под ред. Ю.Н. Каптуревского. –СПб: «Питер», 2001. – 336 с
22. Отенко И.П. Стратегическое управление потенциалом предприятия: [монография] / И.П. Отенко. – Харьков: ХНЭУ, 2006. – 256 с.
23. Серія Економічні науки, Економіка та управління підприємствами: веб-сайт. URL: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_23/2/3.pdf
24. Шлейхер А. Найкращий клас у світі: як створити освітню систему 21-го століття / Андреас Шлейхер. – м. Львів: Видавництво“Літопис”, 2001. – 294 с.
25. Офіційний сайт Міністерства Освіти і Науки України, Нова Українська Школа: веб-сайт. URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola>
26. Черникова Т.В. Как управлять педагогическим коллективом развивающейся школы (практическое пособие для директора школы).— М.: Сентябрь, 2004.— 208 с.
27. Офіційної сайт Державної служби якості освіти України: веб-сайт. URL: <https://sqe.gov.ua/yak-rozrobiti-strategiyu-rozvitku-shkol/>
28. SWOT-аналіз: веб-сайт. URL: <https://bakertilly.ua/news/id44448>

29. SWOT- і PEST-аналіз: веб-сайт. URL: <https://teletype.in/@smrnk/rkeoQ2Qmr>
30. Офіційний сайт Громадського простору, Стратегічне планування для НУО: керівництво з основ: веб-сайт. URL: <https://www.prostir.ua/?kb=stratehichne-planuvannya-dlya-nuo-kerivnytstvo-z-osnov>
31. «Про Національну молодіжну стратегію до 2030 року» Указ Президента України; Стратегія від 12.03.2021 № 94/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/94/2021#n13>
32. Офіційний сайт U-Report, опитування: веб-сайт. URL: <https://ukraine.ureport.in/opinion/1864/>
33. Офіційний сайт U-Report, опитування: веб-сайт. URL: <https://ukraine.ureport.in/opinion/2160/>
34. Міністерство освіти і науки України, Наказ, Про проведення Першого Всеукраїнського тематично навчально-оздоровчого збору лідерів учнівського самоврядування: веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0456290-06#Text>
35. Департамент освіти і науки Луганської обласної державної адміністрації, Відбулися перші установчі збори Національної дитячої ради веб-сайт. URL: <http://oblosvita-lg.gov.ua/%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%B1%D1%83%D0%BB%D0%B8%D1%81%D1%8F-%D0%BF%D0%B5%D1%80%D1%88%D1%96-%D1%83%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D1%87%D1%96-%D0%B7%D0%B1%D0%BE%D1%80%D0%B8-%D0%BD%D0%B0%D1%86%D1%96/>
36. Офіційний сайт UNFPA Україна, Індекс Благополуччя Молоді: веб-сайт. URL: <https://ukraine.unfpa.org/uk/YWBImainpage>

37. Офіційний сайт Львівської Міської Ради, У Львові визначили індекс благополуччя молоді у 2021 році: веб-сайт. URL: <https://city-adm.lviv.ua/news/society/youth-policy/289654-u-lvovi-vyznachyly-indeks-blahopoluchchia-molodi-u-2021-rotsi>
38. Офіційний сайт Галицьке Юнацтво, Учнівський парламент ‘Лідер’: веб-сайт. URL: <https://galjynatstvo.wordpress.com/%d1%83%d1%87%d0%bd%d1%96%d0%b2%d1%81%d1%8c%d0%ba%d0%b8%d0%b9-%d0%bf%d0%b0%d1%80%d0%bb%d0%b0%d0%bc%d0%b5%d0%bd%d1%82-%d0%bb%d1%96%d0%b4%d0%b5%d1%80/>
39. Офіційний сайт Учнівського парламенту Львова: веб-сайт. URL: https://www.instagram.com/p/CMxXdpzFPVI/?utm_medium=copy_link
40. Офіційний сайт Учнівського парламенту Львова: веб-сайт. URL: https://www.instagram.com/p/CMxXdpzFPVI/?utm_medium=copy_link
41. Львівська Міська Рада, УХВАЛА № 2144, від 06/29/2017, Про затвердження Положення про дитячу дорадчу раду при Львівській міській раді: веб-сайт. URL: [https://www8.city-adm.lviv.ua/inteam/uhvaly.nsf/\(SearchForWeb\)/17296F433539A5ECC225815A002FD2ED?OpenDocument](https://www8.city-adm.lviv.ua/inteam/uhvaly.nsf/(SearchForWeb)/17296F433539A5ECC225815A002FD2ED?OpenDocument)
42. Офіційний сайт Комунальний заклад Львівської обласної ради ‘Львівський обласний центр науково-технічної творчості учнівської молоді’: веб-сайт. URL: <http://www.locnttum.lviv.ua/loup/>
43. Херсонська загальноосвітня школа I-III ступенів №55 Херсонської міської ради: веб-сайт. URL: <http://shkola55.ucoz.com/>
44. https://elib.psu.by/bitstream/123456789/15177/7/%D0%92%D1%8B%D0%BF%208_2015_%D0%9F%D0%B5%D0%B4%D0%B0%D0%B3%D0%BE%D0%B3%D

0%B8%D0%BA%D0%B0%20%D0%9F%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D0%B8%D1%8F.pdf

45. Вибрані педагогічні твори: у трьох томах. Т.1. Велика дидактика / Ян Амос Коменський; під ред. з біограф. нарисом і примітками проф. Красновського А. Л. – К. : Рад. школа, 1940. – 248 с

46. Архів, ШАЦКИЙ Станислав Теофилович: веб-сайт. URL: https://web.archive.org/web/20090924172714/http://imp.rudn.ru/psychology/pedagogical_psychology/biograf238.html

47. Архів, Антон Семёнович Макаренко: веб-сайт. URL: <https://web.archive.org/web/20080925213229/http://genefis-gbr.ru/view.php?id=125>

48. Герасимова Г. П. Сухомлинський Василь Олександрович // Енциклопедія історії України : у 10 т. / редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. ; Інститут історії України НАН України. — К. : Наукова думка, 2012. — Т. 9 : Прил — С. — С. 913. — 944 с. : іл. — ISBN 978-966-00-1290-5.

49. Педагогические апокрифы. Этюды о В. А. Сухомлинском. — Х.:Акта, 2008. — 437 с.

50. В учительском строю: Единомышленники и соавторы педагога С.Е Хозе Педагогика, 1990, 208 pages

51 Пятифан, Педагогічні ідеї Івана Огієнка і сучасні концепції національного виховання: веб-сайт. URL: <http://5fan.ru/wievjob.php?id=66669><http://5fan.ru/wievjob.php?id=66669>

52. Джон, Ричард Р. «Уточнения, исправления, несогласие: Альфред Д. Чендлер-младший, Видимая рука через двадцать лет». " Обзор истории бизнеса 71 № 2 (1997): 151-200.Википедия site:360wiki.ru

53. KNOOW.net, Enciclopèdia Temàtica, Ігор Ансофф (Біографія): веб-сайт, URL: <https://knoow.net/uk/ekonomika-i->

[biznes/upravlinnja/%D1%96%D0%B3%D0%BE%D1%80-%D0%B0%D0%BD%D1%81%D0%BE%D1%84%D1%84/](#)

54. Офіційний сайт Львівського обласного учнівського самоврядування: веб-сайт. URL: https://instagram.com/loup_parliament?utm_medium=copy_link

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Статут

Львівського міського учнівського парламенту

1. Загальні положення.

- 1.1. Львівський міський учнівський парламент (далі парламент) – це добровільне незалежне об'єднання районних осередків дитячого самоврядування.
- 1.2. Парламент є нейтральним до будь-якого політичного руху.
- 1.3. Може співпрацювати, реалізуючи певні проекти, з політичними об'єднаннями, але при цьому залишатися аполітичним.
- 1.4. Парламент керується у своїй діяльності Конституцією України, конвенцією ООН про права дитини, Законами України «Про об'єднання громадян» та «Про молодіжні та дитячі громадські організації», чинним законодавством, даним Статутом.
- 1.5. Діяльність парламенту будується на засадах законності, добровільності, самоврядування, гласності, рівноправності його членів і поширюється на всі міста та райони області.
- 1.6. Парламент взаємодіє з державними установами, органами місцевого самоврядування, громадськими організаціями та об'єднаннями, які дотримуються демократичних і гуманістичних принципів, співпрацює з батьками дітей та підлітків.
- 1.7. Парламент у встановленому порядку може мати свої банківські рахунки, печатку та штамп, або користуватися печаткою та спец рахунком державної структури на базі якої він створений, може мати бланки встановленого зразка зі своєю символікою.
- 1.8. Місцезнаходження парламенту: вул. Замкнена, 9; тел.. 255-54-96.

2. Мета і завдання

2.1. Метою діяльності парламенту є:

- 2.1.1. активізація процесу діяльності органів дитячого самоврядування на рівні районів, участі молоді в прийнятті рішень;
- 2.1.2. захист прав та інтересів дітей на різних рівнях;
- 2.1.3. створення умов для самореалізації учнівської молоді, залучення її до участі у прийнятті рішень на рівні міста, району;
- 2.1.4. всебічна реалізація дітьми та підлітками своїх інтересів, здібностей, прав та свобод на засадах загальнолюдських цінностей;

2.1.5. поширення серед дітей інформації про шляхи захисту своїх прав та свобод;

2.1.6. налагодження контактів, обмін інформацією, координація дій учасників парламенту та реалізація спільних проєктів.

2.2. Завданнями парламенту є:

2.2.1. якнайширше залучення дітей та молоді до участі в організації свого життя та діяльності, прийняття необхідних для цього рішень на районному чи міському рівнях;

2.2.2. формування навичок самоврядування, соціальної активності і соціальної відповідальності у процесі практичної громадської діяльності;

2.2.3. об'єднання дітей та підлітків для добрих, корисних, цікавих справ, розвиток їх творчих здібностей;

2.2.4. сприяння культурному розвитку, духовному збагаченню молоді;

2.2.5. формування особистості, її суспільно-громадського досвіду, розвитку, стимулювання, реалізація творчого потенціалу.

2.3. Для здійснення мети і завдання, визначених цим Статутом, парламент:

2.3.1. представляє і захищає законні інтереси своїх членів у громадських та державних органах;

2.3.2. здійснює інформування дітей та молоді про їх права та свободи відповідно до Конвенції ООН про права дитини та чинного законодавства України;

2.3.3. одержує від державних органів влади та органів місцевого самоврядування інформацію, необхідну для реалізації своїх цілей та завдань;

2.3.4. проводить соціологічні дослідження і опитування серед дітей та підлітків з питань їх життєдіяльності;

2.3.5. налагоджує шляхи співробітництва з дитячими, молодіжними організаціями, парламентами дітей в Україні та за її межами;

2.3.6. всебічно підтримує дитячі, молодіжні організації, фонди, установи в розробці та реалізації дитячих та молодіжних програм;

2.3.7. складає та реалізує різноманітні програми і проєкти для дітей та підлітків;

2.3.8. організовує семінари, тренінги, конференції, масові заходи як ділової, так і дозвільної награвленості та ін.;

2.3.9. може мати свої засоби масової інформації.

3. Члени парламенту. Їх права та обов'язки

3.1. Парламент складається з депутатів (депутатський корпус) та робочих органів (консультанти, Координаційна рада, виконавчий комітет), які організовують його діяльність.

3.1.1. До депутатського корпусу входять міські, районні органи дитячого та молодіжного самоврядування, через представництво своїх делегатів віком від 13 до 18 років, які поділяють цілі та завдання парламенту і зобов'язуються виконувати Статут Львівського міського учнівського парламенту. Вони є депутатами парламенту.

3.2. Представництво до депутатського корпусу парламенту від кожного району по 3 депутати: голова та 2 депутати. Також у парламенті можуть бути представлені дитячі громадські організації через представництво своїх делегатів на тих же умовах, що і районні парламенти дітей.

3.3. Депутати до парламенту обираються районними парламентами строком на 2 роки. Президенти районних чи міських парламентів можуть бути переобраними через 1 рік в разі поразки на виборах у своєму районі. В такому разі відбувається перереєстрація депутата мандатною комісією парламенту дітей.

3.4. Депутат парламенту має право:

3.4.1. брати участь у діяльності парламенту, обирати, бути обраним на керівні посади;

3.4.2. на захист своїх прав та законних інтересів;

3.4.3. вносити свої пропозиції щодо роботи парламенту;

3.4.4. брати участь у культурно-масових заходах;

3.4.5. звертатися до керівних та робочих органів з будь-яких питань діяльності парламенту;

3.4.6. вийти з членів парламенту за власним бажанням;

3.4.7. за результатами голосування у своїй організації, бути обраним повторно ще на 1 строк.

3.5. Депутат втрачає свої повноваження в разі:

3.5.1. закінчення терміну повноважень;

3.5.2. за власним бажанням;

3.5.3. досягнення ним 19 років;

3.5.4. згідно з рішенням Сесії парламенту за аморальну поведінку чи таку, що не відповідає званню «Лідер», «Депутат», а також в разі невідвідування без поважних причин 2-х сесій чи засідань Ради лідерів. В такому випадку, організація, яку представляв даний депутат проводить заміну;

3.5.5. за власним бажанням.

4. Керівні та робочі органи

4.1. Керівними органами депутатського корпусу парламенту є:

4.1.1. Сесія парламенту;

4.1.2. Координаційна рада;

4.1.3. Рада лідерів.

5. Сесія парламенту

5.1. Сесія парламенту проходить не менше двох разів на рік. Засідання сесії веде президент парламенту.

5.2. Сесія парламенту:

5.2.1. приймає рішення, затверджує чи вносить зміни до Статуту, Регламенту, Програм діяльності, плану роботи;

5.2.2. обирає президента парламенту, заступників голови парламенту, голів комісій згідно з Положенням про вибори;

5.2.3. заслуховує звіти президента парламенту, голів міністерства, Ради лідерів;

5.2.4. може висловити недовіру президенту парламенту, заступникам чи головам міністерств, пропонувати їх відставку;

5.2.5. визначає кількість міністерств парламенту;

5.2.6. обирає делегатів для роботи у Всеукраїнському парламенті дітей та інших дитячих та молодіжних форумах.

5.3. У період між Сесіями працюють:

5.3.1. Координаційна рада (збирається не менше чотирьох разів на рік);

5.3.2. Виконавчий комітет (систематично працює протягом року).

8. Міністерства парламенту

8.1. Міністерства парламенту:

8.1.1. партнерства та міжнародних відносин;

8.1.2. захисту прав дитини;

8.1.3. освіти та науки;

8.1.5. культури та дозвілля;

8.1.6. інформації;

8.1.8. фінансового забезпечення;

8.1.9. українознавства.

8.2. Депутатами міського парламенту дітей тимчасово створюється виборча комісія для організації і проведення виборів керівного складу парламенту.

8.3. Засідання міністерства ведуть голови чи їх заступники.

8.4. До кожного міністерства входять не менше 5 депутатів.

9. Дублери керівного складу парламенту

9.1. Для забезпечення підготовки досвідчених кадрів для керівного складу, парламент може мати команду дублерів з числа дітей віком 10-13 років.

9.2. Дублер працює у тісному контакті з президентом парламенту та головами певних міністерств (депутатами парламенту) і, під їх контролем, може відповідати за невеликі ділянки роботи.

9.3. Дублери не мають права брати участь у виборах керівного складу та голосуванні.

9.4. Виборча кампанія серед дублерів проходить після виборів основного керівного складу парламенту.

9.5. Дублер може стати депутатом парламенту по досягненні ним 14 років та в разі перемоги у виборах районної чи міської організації у списку кандидатів у депутати.

9.6. Наявність дублера, представника певного району організації, не зменшує кількість депутатів від даної організації, а подається додатково.

9.7. Рішення про існування команди дублерів та представлення їх делегатів у парламенті регіональні парламенти приймають самостійно.

9.8. Кількість делегатів від регіональних команд дублерів у міському парламенті не більше двох осіб.

10. Заключні положення

10.1. Припинення діяльності парламенту здійснюється шляхом ліквідації чи реорганізації парламенту за рішенням Сесії парламенту не менше як 2/3 обраних депутатів або у випадках, передбачених чинним законодавством України.

шого

ьності

ння у

і, прав

ісце в

ького

іальні

тність

а якої

ський

рсів,

ним

занн

альн

які

дер

ост

ні

ітт

вс

СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ УЧНІВСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ

МЕТА І ЗАВДАННЯ УЧНІВСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ:

- спрямувати зусилля лідерів учнівського самоврядування задля успішного вирішення існуючих проблем учнівської молоді міста,
- самовизначення підлітків, захисту прав дитини, координації діяльності усіх дитячих органів самоврядування,
- активізація процесу діяльності органів дитячого самоврядування у школах та дитячих колективах,
- захист прав та інтересів дітей,
- всебічна реалізація дітьми та підлітками своїх інтересів, здібностей, прав та свобод на засадах загальнолюдських цінностей.

Робота з представниками учнівського самоврядування посіла значне місце в діяльності освітніх закладів міста. Діяльність в роботі учнівського самоврядування вводить особистість у світ лідерства, формує соціальні можливості, розвиває самодіяльність й ініціативу дітей, забезпечує здатність самостійно приймати рішення, культивує в учнівської молоді позицію, за якої вона є господарем власних дій.

Координує діяльність лідерів учнівського самоврядування міський учнівський парламент (УПЛ), який є ініціатором багатьох проєктів, конкурсів, акцій.

Напрямки роботи учнівського самоврядування:

1. Освіта і наука.
2. Формування здорового способу життя.
3. Культура і духовність.
4. Захист дітей.
5. Громадські зв'язки.
6. Волонтерство.

Учнівське самоврядування в місті працює за програмою «Лідер», основними завданнями якої є реалізація інтересів і запитів сучасної молоді, формування активної життєвої позиції. На основі цієї програми, ми готуємо соціально активних, ініціативних та патріотично налаштованих молодих людей, які в майбутньому керуватимуть містом, країною.

Програму «Лідер» реалізують через такі проєкти: «Навчальні збори «Лідер», «Школа управлінської майстерності», «Бюро захисту прав особистості», «Шкільна преса», «Добро починається з тебе», «Дозвілля. Інтелектуальні та творчі конкурси школярів», «Довкілля. Спорт. Здоровий спосіб життя», «Конференції старшокласників міста», міський літературно-мистецький вечір «Вільна думка».

Участь у роботі учнівського самоврядування – це той щасливий вік, коли плани амбітні, а мрії сміливі. Успіху в дорослому житті досягає той, хто зберігає вміння мріяти й не зраджує своїм планам.

У рамках проекту «Школа управлінської майстерності» (ШУМ) лідери беруть участь в обговоренні питання бачення розвитку української освіти очима сучасної молоді. В рамках цього проекту започатковано проведення Дня учнівського самоврядування в школах. Лідери шкільного самоврядування, випробовуючи свої сили в ролі керівників освітянської галузі, цього дня ведуть прийом громадян, відповідають на звернення батьків, опрацьовують нормативно-правові документи, шукають розв'язання освітніх проблем.

Лідерство – не лише плідна праця, а й цікавий, змістовний відпочинок.

В рамках цього учнівським самоврядуванням міста проводяться заходи, які направлені на організацію проектів: «Вільна думка» та «Твоя долоня».

ФУНКЦІЇ УЧНІВСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Розглядаючи функції учнівського самоврядування, можна виділити ті з них, що забезпечують соціалізацію (адаптацію до умов незалежної Української держави та до умов громадянського суспільства в ній), та індивідуалізацію в сучасних умовах – забезпечення особистого позитивного ставлення до всієї організації суспільного життя, діяльності у відповідності з демократичними переконаннями. Загальною основою соціалізації в умовах самоврядування виступає становлення соціальної компетентності учнів. Створюючи учнівське самоврядування лідери (учасники парламенту) реалізують своє бажання керувати колективом, випробовують та вдосконалюють свої здібності управлінців-керівників.

Перелік завдань, які ставить перед собою учнівське самоврядування:

- виявлення лідерів учнівського самоврядування;
- залучення учнівської молоді до вивчення проблем молодіжного середовища та визначення шляхів їх розв'язання;
- ініціювання питань учнівської громади на зборах (засіданні);
- розвиток бажання та здатності допомагати людям у найближчому оточенні, у своїй громаді;
- навчання учнівської молоді відповідального ставлення до здоров'я;
- формування мотивації до подальшого використання отриманих знань і навичок у реальному житті та самостійного інформування однолітків;
- формування умінь самостійно досліджувати різноманітні проблеми та явища суспільного життя;

- формування навичок зв'язків з громадськістю;
- ефективна кваліфікована підготовка учасників учнівського самоврядування, формування їхніх лідерських, організаторських якостей, знань про сутність учнівського самоврядування, вміння ефективно взаємодіяти в учнівському колективі та з громадськістю;
- налагодження взаємодії між лідерами самоврядування та всією учнівською спільнотою;
- забезпечення можливостей для самореалізації в учнівському самоврядуванні всіх його учасників;
- становлення зацікавленості учнів у громадській діяльності;
- розробка та динамічне оновлення нормативно-правової бази учнівського самоврядування,
- проведення заходів із визначення перспектив подальшого розвитку та обміну досвідом – конференцій, форумів, конкурсів;
- публічна звітність за проведені заходи;
- участь самоврядування у соціально-значущих міських проектах, співпраця з депутатами міської ради щодо спільного вирішення існуючих проблем.

Мета самоврядування:

- Навчитися жити за принципами та законами демократії, закріпити на практиці знання, отримані під час навчання;
- Забезпечити захист прав учнів;
- Підготуватися до майбутнього громадянського життя дорослого громадянина.

Львівський обласний учнівський парламент «ЛОУП», від імені учнів, виражаючи суверенну волю учнів, дбаючи про забезпечення прав і свобод людини – учня, та гідних умов її життя, піклуючись про зміцнення учнівського самоврядування у Львівській області, прагнучи розвивати і зміцнювати демократію у суспільстві, усвідомлюючи відповідальність перед Богом, власною совістю, попереднім, нинішнім та майбутнім поколінням учнів, приймає цей Статут – основний закон обласного учнівського парламенту.

СТАТУТ

Львівського обласного учнівського парламенту

«ЛОУП»

**Комунального закладу Львівської обласної ради
«Львівський обласний центр науково-технічної
творчості учнівської молоді»**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор КЗ ЛОР «ЛОЦНТТУМ»

Опенько С.А. _____

РОЗДІЛ I. Загальні положення

1.1. Львівський обласний учнівський парламент Комунального закладу Львівської обласної ради «Львівський обласний центр науково-технічної творчості учнівської молоді» регламентує свою діяльність на підставі нормативно-правових актів: Конституції України, Конвенції ООН про права дитини, Законів України «Про освіту», «Про позашкільну освіту», накази Міністерства освіти і науки України, інших центральних органів виконавчої влади, у сфері управління яких перебуває заклад позашкільної освіти, статуту КЗ ЛОР «ЛОЦНТТУМ».

1.2. Офіційною назвою органу обласного учнівського самоврядування є Львівський обласний учнівський парламент (далі - ЛОУП), який є добровільним самостійним, демократичним об'єднанням учнів, що об'єднує на добровільних засадах учнівські парламенти області задля сприяння створенню умов прозорості, чесності та відкритості навчального процесу та забезпечення захисту прав та інтересів учнів.

1.3. Учнівське самоврядування пропагує дружні взаємини та співпрацює з різними громадськими об'єднаннями на принципах взаємоповаги і незалежності; співпрацює з педагогами і батьками.

1.4. ЛОУП діє на принципах:

- законності;
- демократизму та гласності;
- колегіальності;
- незалежності та самоврядування;
- рівноправності усіх її членів;
- добровільної участі учнів у всіх видах діяльності ЛОУП;
- вільного доступу учнів до інформації про діяльність ЛОУП;
- співпраці з адміністраціями шкіл та громадськими організаціями.

РОЗДІЛ II. Мета і завдання

2.1. Метою діяльності ЛОУП є формування і розвиток соціально активної, гуманістично спрямованої особистості з глибоко усвідомленою громадянською позицією, почуттям національної самосвідомості.

2.2. Головною метою є:

- захист прав та інтересів учнів;
- інтеграція зусиль для добрих і корисних справ;
- розробка та втілення проєктів, спрямованих на поліпшення освітнього процесу в школах.

2.3. Завдання:

- виявлення та підтримка лідерів молодіжного руху;
- координація діяльності районних, міських та шкільних парламентів;
- формування навичок самоврядування, соціальної активності й соціальної відповідальності в процесі практичної громадської діяльності учнівської молоді;
 - привернення уваги широких кіл громадськості до проблем молоді у вільний від навчання час;
 - розвиток творчих рис характеру, а саме: цілеспрямованості, ініціативності, вимогливості, наполегливості, толерантності, винахідливості, оригінальності, готовності до виправданого ризику, а також розширення кругозору;
 - формування здорового способу життя;
 - формування норм культури поведінки і спілкування, розвиток вміння вести дискусію, висловлювати свою думку;
 - об'єднання старшокласників для добрих, корисних, цікавих справ;
 - пошук нових нетрадиційних, цікавих форм роботи з учнями.

РОЗДІЛ III. Структура учнівського самоврядування

- 3.1** Загальні збори ЛОУП є вищим органом самоврядування ЛОУП.
- 3.1.1** Рішення Загальних зборів ЛОУП є остаточними і обов'язковими до виконання всіма членами ЛОУП і можуть бути скасовані наступним рішенням Загальних зборів ЛОУП.
- 3.1.2** Загальні збори скликаються Президентом ЛОУП чи 1/2 членів Ради ЛОУП мінімум один раз на рік.
- 3.1.3** Збори проводяться при наявності 1/2 членів ЛОУП.
- 3.1.4** Засідання Загальних зборів ЛОУП ведеться українською мовою.
- 3.1.5** Засідання Загальних зборів ЛОУП проводяться у відкритому режимі.
- 3.1.6** Учасники Загальних зборів ЛОУП повинні дотримуватись порядку та регламенту.
- 3.1.7** Рішення на Загальних зборах ЛОУП приймаються більшістю голосів з присутніх на цих Загальних зборах, крім випадків встановлених цим Статутом.
- 3.1.8** Кожний член ЛОУП має один голос на Загальних зборах ЛОУП.
- 3.1.9** Рішення Загальних зборів ЛОУП приймаються відкритим або таємним голосуванням.
- 3.1.10** Відкрите голосування здійснюється шляхом підняття руки.
- 3.1.11** Таємне голосування здійснюється особисто шляхом подачі бюлетенів.
- 3.1.12** Для забезпечення таємних голосувань у випадку прийняття відповідних рішень Загальними зборами обов'язковою є наявність визначеної кількості бюлетенів на момент проведення Загальних зборів.
- 3.1.13** Загальні збори приймають процедурне рішення щодо визначення виду і способу голосування з питання, що розглядається.
- 3.2** На засіданні Загальних зборів ЛОУП з учасників Загальних зборів ЛОУП обирається Лічильна комісія Загальних зборів ЛОУП.
- 3.2.1** Лічильна комісія Загальних зборів ЛОУП обирається для організації голосувань і визначення їх результатів.

- 3.2.2** Лічильна комісія Загальних зборів ЛОУП підраховує голоси під час голосування, за дорученням Загальних зборів ЛОУП, в разі необхідності встановлює кількість присутніх на засіданні Загальних зборів ЛОУП.
- 3.2.3** Лічильна комісія Загальних зборів ЛОУП обирається Загальними зборами ЛОУП з числа учасників Загальних зборів ЛОУП.
- 3.2.4** Лічильна комісія Загальних зборів ЛОУП складається з чотирьох осіб.
- 3.2.5** У роботі Лічильної комісії Загальних зборів ЛОУП не можуть брати участі учасники Загальних зборів ЛОУП, кандидатури яких винесено на голосування для обрання чи призначення на посади.
- 3.2.6** Голова Лічильної комісії Загальних зборів ЛОУП або визначений нею доповідач - член Лічильної комісії доповідає на засіданні Загальних зборів ЛОУП про результати голосування та відповідає на запитання учасників Загальних зборів ЛОУП.
- 3.2.7** Члени Лічильної комісії Загальних зборів ЛОУП мають право голосу на Загальних зборах ЛОУП.
- 3.3** Засідання Загальних зборів ЛОУП відкриває Президент ЛОУП, який розпочинає процедуру обрання Головуючого Загальних зборів ЛОУП.
- 3.3.1** Головуючий на засіданні Загальних зборів Центру зобов'язаний:
- дотримуватись норм Статуту ЛОУП та вживати заходів щодо їх дотримання всіма присутніми на засіданні;
 - повідомити про кількість присутніх членів ЛОУП на засіданні;
 - вести та закривати засідання, оголошувати перерви в засіданнях;
 - створювати рівні можливості всім членам ЛОУП для участі в обговоренні питань відповідно до норм Статуту;
 - вживати заходів для підтримання порядку на засіданні;
 - оголошувати про прийняте рішення, після оголошення Головою Лічильної комісії ЛОУП або визначеним представником Лічильної комісії Загальних зборів про результати голосування.

3.3.2 У разі грубого або систематичного порушення Статуту Головуючим на засіданні Загальних зборів ЛОУП, Загальні збори ЛОУП можуть прийняти рішення про відсторонення Головуючого на засіданні від ведення засідань.

3.3.3 У випадку відсторонення Головуючого Загальних зборів ЛОУП від ведення засідання Загальні збори ЛОУП обирають нового Головуючого Загальних зборів ЛОУП.

3.3.4 У разі грубого або систематичного порушення Статуту учасником засідання Загальних зборів ЛОУП, після попередження такий учасник позбавляється права на виступ на поточних Загальних зборах ЛОУП.

3.3.5 Порядок денний Загальних зборів ЛОУП формується за пропозиціями та ініціативами членів ЛОУП.

3.3.6 За рішенням Загальних зборів ЛОУП робота Загальних зборів ЛОУП може бути продовжена на період від одного до трьох днів.

3.3.7 Право виступити на Загальних зборах ЛОУП мають усі члени ЛОУП.

3.3.8 Підставою для надання слова на Загальних зборах ЛОУП Головуючим є піднята рука учасника Загальних зборів ЛОУП.

3.3.9 Особа, прізвище якої згадано у виступі будь-якого з промовців, має право репліки на такий виступ.

3.3.10 Промовець повинен виступати тільки з того питання, з якого йому надано слово, та дотримуватися тривалості часу, наданого для виступу.

3.3.11 Тривалість часу виступу для однієї особи визначає регламент Загальних зборів ЛОУП.

3.4. Засідання Загальних зборів ЛОУП протоколюється.

3.4.1 Підготовку протоколу засідання забезпечує секретар ЛОУП

3.4.2 Протокол засідання Загальних зборів ЛОУП підписує Президент ЛОУП, Перший заступник ЛОУП, Другий заступник ЛОУП та секретар.

3.4.3 У протоколі засідання Загальних зборів ЛОУП зазначаються порядковий номер Загальних зборів ЛОУП, протоколу, дата та місце проведення засідання, кількість присутніх членів ЛОУП; прізвище Головуючого на засіданні, секретаря ЛОУП, окремо кожне питання порядку денного із зазначенням посади,

прізвища доповідача, результати голосування Загальних зборів ЛОУП і прийняті рішення.

3.4.4 Про рішення прийняті на Загальних зборах ЛОУП мають право бути проінформовані усі члени ЛОУП. Кожен має право вільного доступу до протоколу Загальних зборів ЛОУП.

3.4.5 Повноваження Загальних зборів ЛОУП:

- затвердження Статуту ЛОУП та внесення до нього змін та доповнень, в порядок і спосіб передбачених цим Статутом;
- перевірка на відповідність чинних внутрішньодержавних та міжнародних зобов'язань ЛОУП або тих чинних внутрішньодержавних та міжнародних зобов'язань ЛОУП;
- визнання актів та інших правових документів ЛОУП, що не відповідають Статуту ЛОУП повністю чи в окремій частині;
- акти ЛОУП за рішенням Загальних зборів ЛОУП визнаються такими, що не відповідають Статуту ЛОУП повністю чи в окремій частині, якщо вони не відповідають Статуту ЛОУП або якщо була порушена встановлена Статутом ЛОУП процедура їх розгляду, ухвалення або набрання ними чинності, перевищення повноважень при їх прийнятті;
- акти та інші правові документи ЛОУП або їх окремі положення, що визнані такими, що не відповідають Статуту ЛОУП, втрачають чинність з дня ухвалення Загальними зборами ЛОУП рішення про їх невідповідність;
- захист прав і свобод члена ЛОУП шляхом розгляду скарг від членів ЛОУП;
- обрання Президента ЛОУП та дострокове припинення його повноважень процедурою імпичменту, в порядок та у спосіб передбачених цим Статутом;
- визначення основних завдань та принципів діяльності ЛОУП;
- заслуховування та обговорення звітів Президента ЛОУП, Віце-президента ЛОУП;

Акти
Перей
Windc

- створення чи ліквідація керівних органів ЛОУП;
- формування на Загальних зборах Лічильної комісії Загальних зборів ЛОУП.

3.5. Рада ЛОУП - колегіальний орган, уповноважений керувати роботою ЛОУП в період між Загальними зборами ЛОУП.

3.5.1 До складу постійних членів Ради ЛОУП обов'язково входять: Президент ЛОУП, Перший заступник ЛОУП, другий заступник ЛОУП секретар ЛОУП, та постійні члени Ради.

3.5.2 Члени Ради ЛОУП здійснюють свої повноваження на постійній основі.

3.5.3 Рішення Ради ЛОУП приймаються простою більшістю голосів від кількості присутніх на зборах Ради ЛОУП.

3.5.4 Засідання Ради ЛОУП ведеться українською мовою.

3.5.5 Порядок денний зборів Ради ЛОУП формується постійними членами Ради ЛОУП.

3.5.6 Рішення Ради ЛОУП приймаються відкритим голосуванням.

3.5.7 Член Ради ЛОУП має право представляти ЛОУП, виступати від його імені з різних питань в різних організаціях, на зборах, конференціях, презентаціях та інших заходах як в Україні, так і закордоном в межах наданих Радою чи Президентом ЛОУП повноважень.

РОЗДІЛ IV. Вибори президента ЛОУП

4.1. Волевиявлення учнів здійснюється за допомогою виборів та інших демократичних засобів, які не суперечать Законам України.

4.2. Право голосу на виборах мають дійсні члени ЛОУП.

4.4. На виборах встановлюється принцип: один виборець – один голос.

4.5. Кандидати в президенти ЛОУП обираються на зборах районних учнівських парламентів області більшістю голосів з подальшою реєстрацією виборчою комісією.

4.6. Вибори Президента проводяться раз на рік. День виборів визначається радою ЛОУП.

РОЗДІЛ V. Позбавлення членства ЛОУП

5.1. Позбавлення членства в ЛОУП відбувається у випадку:

- систематичного недобросовісного виконання покладених на учня обов'язків;
- порушення правил для учнів та ігнорування зауважень;

5.2. Після припинення повноважень члена ЛОУП обрання нового представника повинно відбутись не пізніше одного місяця з часу виключення.

РОЗДІЛ VI. Внесення змін до Статуту

6.1. Зміни та доповнення до Статуту подаються на розгляд Ради ЛОУП.

6.2. Зміни до Статуту можуть бути запропоновані лише членом ЛОУП.

6.3. Зміни до Статуту вважаються прийнятими, якщо за них проголосували більш як 50 % членів Ради ЛОУП.

6.4. Прийняті зміни до Статуту вважаються дійсними після їх оприлюднення.

РОЗДІЛ VII. Президент

7.1. Президент є гарантом дотримання прав і свобод школярів.

7.2. Вибори Президента ЛОУП відбуваються раз у рік.

7.3. Президент ЛОУП:

- забезпечує розвиток учнівського самоврядування;
- доповідає про свою роботу загальним зборам представників учнівських само врядувань районів та міст області, що збираються раз на семестр;
- підписує або накладає вето на рішення, прийняті Радою ЛОУП;
- співпрацює з адміністрацією та батьківськими комітетами шкіл.

АКТ
Пері
Win

7.4. Президент не має права передавати свої повноваження іншим особам.

7.6. Президент виконує свої повноваження до вступу на пост новообраного Президента.

7.7. Президент може бути усунений Радою ЛОУП в порядку імпічменту у разі:

- порушення ним чинного законодавства;
- недобросовісного виконання своїх обов'язків.

РОЗДІЛ VIII. Принципи, права і обов'язки членів ЛОУП

8.1. Принципи:

- поважати бажання і обговорювати позицію, думку;
- визнавати право кожного на помилку, надавати можливість її виправити;
- прагнути до найвищих результатів у навчанні і творчості;
- повсякчасно піклуватися про добре ім'я свого навчального закладу.

8.2. Права:

- висловлювати власну думку про ЛОУП і методи навчально-виховної роботи;
- брати участь в управлінні навчально-виховною роботою;
- представляти ЛОУП на оглядах, конкурсах та інших заходах (за погодженням з Радою ЛОУП);
- обирати органи самоврядування та бути обраними до них;
- на повагу гідності в справах особистих, сімейних і товариських;
- на захист своїх прав, що не може бути приводом до негативного ставлення з боку старших або товаришів;
- отримання в разі необхідності опіки і допомоги з боку дирекції.

Ак
Пе
Wir

8.3. Обов'язки:

- дорожити честю ЛОУП, примножувати її традиції;
- сумлінно вчитися, створювати доброзичливу і товариську атмосферу в школі, виявляти повагу до дорослих і товаришів, не принижувати гідності людини;
- дотримуватися вимог і правил протипожежної та санітарної допомоги, безпеки;
- брати активну участь в громадському житті ЛОУП;
- слідкувати за своїм здоров'ям, безпекою власного життя і життя своїх товаришів. ПАЛІННЯ, ВЖИВАННЯ АЛКОГОЛЮ ТА НАРКОТИКІВ НЕ СУМІСНІ з моральними засадами учасників учнівського самоврядування.

Основні шляхи підвищення активності та ролі учнівського самоврядування:

- надання учням більшої самостійності в організації колективної діяльності;
- поєднання самодіяльності дітей з керуванням дорослих;
- активне залучання учнів до всіх сфер життя учнівського колективу;
- надання учням реальних прав і обов'язків;
- повага педагогів до самостійних думок і рішень учнівського самоврядування, його органів;
- кваліфікована, тактовна педагогічна допомога учнівському активу;
- відкритий характер роботи всіх органів самоврядування;
- відкриття справжніх лідерів, залучення їх до активної громадської діяльності, реалізація принципу: **жодного підлеглого – всі відповідальні.**